

T

A Szeged-Csanádi Egyházmegye magazinja

Toronyirány

XII. évfolyam, 2. szám
2020. június 16.

Trianon 100

Szemináriumi élet a járványhelyzettől pünkösdhétfőig

A járványhelyzet miatt március 15-e és május 3-a között a papnövendékek otthon tartózkodtak. Egyedül a papszentelésre készülő diakónusok térhettek vissza, akik május elején lelkigyakorlaton vettek részt, majd a kezdődő vizsgaidőszak heteiben – mint minden főiskolai hallgató – ők is online adtak számot tudásukról.

Pünkösd szombatján lélekben Erdélybe zárandokoltunk. A Szeminárium kicsiny közössége a házban található csíksomlyói kegy-szobor másolata mellett ünnepelte a szentmisét. *Serfőző Levente* prefektus homíliájában kiemelte: pünkösd ünnepéhez mélyen hozzátartozik Mária személye, aki együtt imádkozott az apostolokkal, s kinek pünkösdje az Örök Ige fogantatásával kezdődött – vö. „*A Szentlélek száll le rád és a Magasságbeli ereje borít be árnyékával*” (Lk 1,35).

Május hónap a Szűzanya hónapja. A papnövendékek minden nap együtt imádkozták a Loretói litániát, melyet a hónap utolsó estéjén, különös helyszínen énekeltek el. A kápolna helyett, a Püspökség udvarán található Mária keresztények segítségével

szobor körül tartották az májusi ájtosságot.

Június 1-jén, pünkösdhétfőn – bár az időjárás nem ígérkezett a legmelegebbnek – újra grillebédet készítettek a kispapok. A Szeminárium tetőteraszán szervezett ebéden jelen volt *Kiss-Rigó László* püspök atya is. Mivel június hónap első napját írták, este ünnepélyes Jézus Szíve-litániát imádkoztak a Szeminárium kápolnájában.

Toronyirány

A Szeged-Csanádi Egyházmegye
magazinja

Megjelenik: évente hatszor

Kiadja: **Gerhardus Média Központ Kft.**
6720 Szeged, Aradi Vértanúk tere 2.

Felelős kiadó: **dr. Kiss-Rigó László**,
a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke

Felelős szerkesztő: **dr. Antal Zsolt**

Lapmenedzser: **Orosz László**

Nyomdai előkészítés: **WellCom Stúdió**

Nyomtatás: **Magyar Közlöny
Lap- és Könyvkiadó Kft.**

Eng. szám: **163/0819/2/2009**

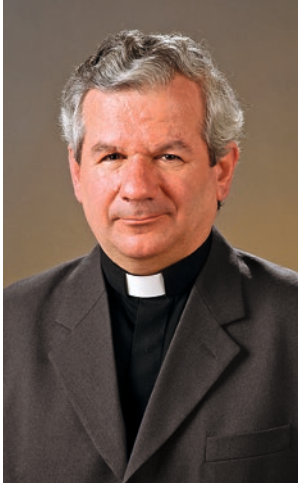
A szerkesztőség elérhetősége:
gerhardusmedia@gmail.com

A kéziratok rövidítésének jogát fenntartjuk.

BORÍTÓFOTÓ: GÉMES SÁNDOR

Tisztelt Olvasók, Kedves Testvérek!

Ebben az esztendőben jelentős kerek évfordulókat él meg egyházmegyénk közössége. Idén ünnepeljük az alapítás 990. évfordulóját, és emlékezünk a végtelenül aljas és igazságtalan trianoni békediktátum aláírásának 100. évfordulójára. Szent Gellért egyházmegyéje Trianon következtében három egyházmegyére szakadt, melyek ma három országban élnek tovább: a Nagybecskereki Egyházmegye Szerbiában, a Temesvári Egyházmegye Romániában és a Szeged-Csanádi Egyházmegye Magyarországon. Valamint Trianon miatt kellett az 1920-as években Glattfelder Gyula püspöknek

elhagynia az egyházmegye akkori székhelyét, Temesvárt, és Szegeden újrászervezni az egyházmegye székhelyét, központját. Az idén van annak 90 éve, hogy elkészült és felszentelésre került a szegedi Fogadalmi templom, mely a történelmi helyzet miatt katedrális, azaz székesegyház lett, a megharmadolt eredeti egyházmegye magyarországi részének székhelye, központja. Kötelességünk – identitásunk tudatosítása miatt is – emlékezni a 100 évvel ezelőtti, a nemzet és az egyház számára tragikus eseményre, és szolidaritásunkat kifejezni a történelemben visszanyúlva is mindazokkal, akik ártatlanul és értelmetlenül annyi szenvedésen, viszontagságon mentek keresztül. Ugyanakkor hálát is adunk a történelem urának, hogy túléltek a nemzetgyilkossági kísérletet, majd később a kommunista bolsevik diktatúra évtizedeit, és most szabadon, határoktól függetlenül élhetjük meg, építhetjük és gazdagíthatjuk nemzeti összetartozásunkat, és egyházmegyei összetartozásunkat. Ezt fejezi ki az a többéves hagyomány, melyet az idén is folytatunk, mely szerint Szent Gellért püspök ünnepén, szeptember 24-én a három egyházmegye közösségének képviselői Szegedről, Nagybecskerekéről és Temesvárról összejönnek az ősi székhelyen, a határ romániai oldalán lévő Ócsanád, hogy hálaadó szentmisével együtt ünnepeljenek.

Most, a járvány okozta szükséghelyzet nehezen már túl, az „újraindulás” napjaiban érdemes azonban visszagondolnunk a közelmúlt hónapokra is. A korlátozásokkal járó nehézségek egyike sokak számára az volt, hogy vasárnaponként nem lehetett tömegesen megszállni a plázákat, vagy akár kisebb csoportokban látogatni a kocsákat, vagy más vendéglátóhelyeket. Közösségünk, plébániáink hitüket tevékenyen gyakorló tagjainak a fő nehézséget vasárnaponként inkább az jelentette, hogy nem vehettek részt a vasárnapi szentmise közös ünneplésén. Pedig a tudatos hívő keresztényeket 2000 év óta többek között az jellemzi, különbözteti meg másoktól, hogy vasárnap, Jézus feltámadásának napján összejönnek az eucharisztia, Jézus áldozatának, a szentmisének az ünneplésére. Az elmúlt nehéz időszaknak az is az egyik pozitív hozadéka lehet, hogy újragondoljuk, és jobban értékeljük: milyen ajándéka Jézusnak az, és szeretetének irányunkba milyen meggyőző jele, hogy vasárnaponként meghív bennünket asztalához, hogy szóljon hozzánk, fényt és tanítást adjon az evangéliumon, a Szentírason keresztül, és vendégül lásson bennünket saját áldozati testének és vérének ételével, az eucharisztia, a szentáldozásban.

Most, hogy templomaink újra megnyithatnak vasárnaponként a szentmisére, a papok érezzék át, milyen magasrétos feladat és megtiszteltetés, hogy vezethetik a szentmise ünneplését Jézus képviselésében, a résztvevő hívek pedig értékeljék és használják ki azt a lehetőséget, hogy a szentmise ünnepléséből bőséges kegyelmet: erőt, fényt és örömet nyerjenek mindennapi életükhöz. Ezáltal egyre többen legyünk, akiket nem csak kereszténynek, azaz krisztusinak neveznek, hanem azok is vagyunk.

Kiss-Rigó László
püspök

A magyar nemzet összetart

A trianoni diktátum századik évfordulóján Kiss-Rigó László püspök arra figyelmeztetett, hálát kell adnunk Istennek azért, hogy a magyarság túlélte a megpróbáltatásokat, a megkínóztatást, majd a több évtizedes kommunista diktatúrát, és most teljes szabadsággal élheti meg és erősítheti a határtalan nemzeti összetartozást.

Kiss-Rigó László püspök celebrálta június 4-én a székesegyházban a megemlékező szentmisét

FOTÓK: GÉMES SÁNDOR

ozása nem ismer határokat

A Magyarországot megcsonkító súlyos történelmi igazságtalanság, a hazánk területének és lakosságának mintegy kétharmadát erőszakkal elszakító, 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátum századik évfordulójára emlékezve a Szeged-Csanádi Egyházmegye templomaiban is megszólaltak a harangok 2020. június 4-én 16 óra 32 perckor. A harangszó egyrészt a keresztény gyökerekből táplálkozó nemzeti összetartozás kifejezésére szolgált, másrészt az igazságtalan és sok szenvedést okozó történelmi eseményeket idézte meg, nem utolsósorban pedig hálát adott azért, hogy napjainkban békében és szabadon, határoktól függetlenül erősíthetjük és gazdagíthatjuk nemzeti összetartozásunkat, és építhetjük kapcsolatainkat a környező népekkel.

Az isteni szeretet jót hozhat ki minden áldozatból

A szegedi dómban Kiss-Rigó László szeged-csanádi püspök celebrált szentmisét a centenáriumon. A püspök Jézust idézve úgy fogalmazott, ma is a legfontosabb parancs, hogy szeressük Istent és embertársainkat, ez az örök igazság adhat erőt az emlékezéshez.

– Minden békediktátumnál, hatalmi szónál, emberi értelemben vett törvénytől fontosabb és hatalmasabb ugyanis a szeretet parancsa, mely mindannyiunk számára kötelezően utat mutat. Arról a szeretetről van szó, melyet Jézus tárt elénk, aki az életét áldozta az emberekért, majd visszakapta a teljességet. A száz évvel ezelőtti tragikus események kapcsán mindez azt üzeni, hogy nincs az az áldozat, az a kidobott energia és elpazarolt erő, mely tényleg elpocsékoltnak lenne, még akkor is, ha látszólag értelmetlen. E tekintetben ugyanis igaz az a fizika világból ismert törvényszerűség, hogy az energia nem vész el: a hosszú, kitartó küzdelemből – még ha látszólag kudarcra is van ítélve – Isten szeretete révén jó hozható

László János és felesége az ünnepi szentmisén

ki. Így van ez azzal a történelmi szégyenfolttal, igazságtalansággal is, ami Trianonban a magyarságot sújtotta – mutatott rá.

Mint mondta, a hazaszeretetet, a nemzeti összetartozást semmilyen diktátum, semmilyen ideológia, katonai vagy politikai erőszak nem kötheti gúzsba, nem roppanthatja meg – ezt igazolja, hogy a magyarság száz évvel a nemzeti sorstragédia után is él, létezik, erősödik. Kitért rá, Szegeden a Dóm téren egy kapu is őrzi a diktátum emlékét, hiszen a tér bejáratának egyik kiskapuja már az 1930-as építkezés óta a Trianoni kapu nevet viseli. Ez minden évben egyetlen napon, június 4-én zárva van. Kiemelte, sokszor mi magunk is zárt kapukba ütközünk, amikor egy jó cél érdekében, akár veszélyekkel is szembe nézve töretlenül haladunk előre, ám ez nem jelenti azt, hogy fel kellene adnunk.

– Ha Isten egy ajtót bezár előttünk, akkor kinyit egy másikat. Kicsit erősebben fogalmazva, amikor Isten néha szeretetből, tekintéllyel jól pofon vág minket, megmutatja ezzel a helyes irányt. Ilyen pofon volt Trianon is a magyarság számára. Ugyanakkor új lehetőséget is nyitott, éppen ezért hálát kell adnunk azért, hogy túléljük a tragédiát, majd a kínzó kommunista diktatúra több évtizedes borzalmát is, és most itt vagyunk teljes szabadságban. Teljes szabadságban szolgálhatjuk, gazdagíthatjuk, erősíthetjük a nemzeti összetartozást, ami nem ismer határokat, és melynek megtapasztalása erőt és örömet nyújt valamennyi magyarnak – fogalmazott a püspök.

Nemzeti önazonosságunk pótolhatatlan erőforrás

Kiss-Rigó László arra is kitért, a harangszó ugyanígy szimbolikus: emlékezésre, hálára és dicsőítésre buzdít. A szentmisén jelen lévők figyelmébe ajánlotta, a szolidaritás nem ismerhet akadályokat és határokat, így módon ma is együtt érzünk azokkal, akiket száz éve rengeteg szenvedés, igazságtalanság és üldöztetés sújtott. Rájuk is igaz a jézusi példa, látszólag értelmetlen áldozatvállalásuk valójában komoly erkölcsi tőkét biztosít a mai magyarság számára. Úgy folytatta, hálásnak kell lennünk azért, hogy ma szabadságban építhetjük és erősíthetjük a nemzeti összetartozást, identitást, önazonosságot, mely valamennyiünk számára pótolhatatlan erőforrást jelent. E tekintetben – fejtette ki –, ha a maga egészében szemléljük nemzetünk múltját, akkor az emberi történelem végső soron mindannyiunknak az üdvösség története is, ahol Isten, a történelem ura szólítja meg és vezeti útján az embert. Így Trianon búskomor, szomorkás emlékeztének is arra kell sarkallnia a magyarokat, hogy dicsőítsék a történelem urát, az Atyát, a Fiút és a Szentlelket. ►

Balog Zoltán beszéd közben

► A püspök azt is megemléktette, Trianon századik évfordulóján megyénk felvette a Csongrád-Csanád nevet. Ez az egyházmegye szempontjából is jelentős, hiszen éppen a csanádi püspökség alapításának 990. évfordulója előtt tisztelgünk. Ennek jegyében külön köszöntötte a szentmisén *Lázár János* országgyűlési képviselőt, a névváltoztatás előterjesztőjét, „a megye keresztapját” is.

Szabaduljunk meg a hamis kígyóktól, őrizzük a reményt!

A megemlékezésen beszédet mondott *Balog Zoltán* társadalmi ügyekért felelős miniszterelnöki biztos. A református lelkész hangsúlyozta, miközben Trianon kapcsán gyászoljuk Szent István keresztény magyar államát, együtt sírunk családok százezreivel, siratjuk az egyéni és közösségi sorstragédiákat, elcsatolt falvainkat, városainkat, létükben megkérdőjelezett keresztény egyházi közösségeinket, elrabolt iskoláinkat, a kultúra és a tudomány magyar fellegráit, aközben hálát kell adnunk, hogy mégis megmaradtunk, magyarként élhetünk. Köszönettel tartozunk a teremtő és szabadító Istennek, hogy hitet és erőt adott az ellenállóknak. Felidézte, mennyi fájdalom és szenvedés érte az akkori magyarokat, akik elképesztő lelki erőről tanúbizonyságot téve mégis újrakezdték, elkezdték a következő napot, hetet, hónapot és évet.

– Mégis, csak azért is folytatták a munkát, a tanulást, továbbra is szerettek és éltek. Megőrizték hitüket, magyarul szóltak szomszédaikhoz, a világhoz. Őrizték a történelmet, mentették a menthetőt. Himnuszt énekeltek és énekelnek, tanítanak a következő nemzedéknek, saját gazdasági erőt teremtettek, kivívták a nyilvánossághoz való jogukat, ezért tisztelettel és köszönettel tartozunk nekik. Újra és újra szövetségeseket kell keresnünk ügyükhöz, a magyarok ügyéhez szerte a világban – húzta alá.

Rámutatott, 1920 előtt nem működött minden jól Magyarországon – ahogy persze a világ többi részén

sem –, de ez nem igazolhatja a velünk szemben elkövetett igazságtalanságokat. Ugyanakkor a trianoni tragédia e tekintetben önvizsgálatra és bűnbánatra tanít, arra, hogyan kellene másként újjászületnünk.

– A bűnbánat elismerése nem menti fel azokat, akik elvették azt, ami nem az övék. Bennünket viszont felszabadít arra, hogy az igazság és a hit nevében cselekedjünk: igazat és jót! Adjunk hálát mindazoknak, akik annak idején teljes szívvel, lélekkel, hittel, erővel és szent akarattal újrakezdték, folytatták életüket emberként, magyarként, s akik ma sem adják fel a jövőt, az építkezést, az összetartozást, a nyelvet, a kultúrát, a történelmet, a hitet. Nem adjuk fel magunkat, nem adjuk fel egymást! Az elmúlt száz év megtanít minket arra is, hogy megszabaduljunk a hamis kígyóktól, de megőrizzük a reményt és a szeretetet. Reméljük és higgyük, hogy a teremtő és szabadító Isten nem hagyja el azokat, akik az igazságban járnak, és ha hozzá fordulunk, legyőzzük magunkban a rosszat, akkor győzni fogunk a minket megfojtani akaró rosszindulat, igazságtalanság, hazugság, érdektelenség felett is. Ezért szól a harang, ezért imádkozunk száz éve – szögezte le a református lelkész.

PINTÉR M. LAJOS

Az emlékező szentmise zenei programja

A Trianonra emlékező szegedi szentmise különleges zenei programját *Szamosi Szabolcs*, a dóm zeneigazgatója rendezte. Felléptek: *Sebestyén Márta* (ének), *iff. Szerényi Béla* (tárogató) és *Szamosi Szabolcs* (orgona).

– A koncepció összeállításakor azt vettem figyelembe, hogy egyedi ünnepre készülünk, hiszen a trianoni tragédia századik évfordulójára emlékezünk, miközben a magyarság megmaradása előtt tisztelgünk. Ennek megfelelően az volt a célkitűzésem, hogy olyan magyar műsor álljon össze, mely a Magyarországon megismert nép- és műzenei művek minél színesebb csokrárt kínálja, mely a liturgiához illeszkedik, liturgikus. Egyúttal az elmúlt száz év alatt is megőrződött magyar kultúra, magyar zenei kincs lehető legszélesebb palettáját kívántam megmutatni. A szentmise folyamán ezért zenei eszközökkel is összekapcsoltuk a tragédiát az ünnepléssel. Tettük ezt annak a jegyében, hogy az igazságtalan trianoni diktátum megcsonkította ugyan a magyarságot, de a nemzet ennek ellenére, sok-sok viszontagság közepette is fennmaradt, száz év után is él, erősödik – árulta el lapunknak Szamosi Szabolcs. A zeneigazgató hozzátette, a program egy elmélkedő, szomorú Kodály-epigrammával indult tárogatón, orgonán. Majd magyar népdal következett, aztán a későbbiek folyamán a magyar népzene liturgikus szövegű művei kerültek előtérbe, többek között megjelent egy vidámabb, 16. századi ének is, hogy végül egy áldáskérő ének zárja le a szentmise zenei keretét.

Élet az egyházmegyében a járványügyi korlátozások alatt

A koronavírus elleni védekezés nemcsak az ország, hanem a Szeged-Csanádi Egyházmegye intézményeinek és közösségeinek életét is felforgatta. A legfontosabbról kellett lemondani: a személyes kapcsolattartásról. Közben az idősebb híveket és a papokat is segíteni kellett. Az egyházmegye két különböző szegletéből kerestünk meg egy-egy plébánost annak érdekében, hogy összegezzék az elmúlt időszak tapasztalatait.

Emberemlékezet óta nem látott kihívással kellett szembenéznie a világnak: a koronavírussal, amelynek terjedését a személyes kontaktusok számának csökkentésével próbálják lassítani. Március közepétől a Szeged-Csanádi Egyházmegyében is szünetelt a nyilvános liturgia, viszont ezzel egy időben megkezdődött a szentmisek online közvetítése a Szent Gellért Szeminárium kápolnájából. Lapunk Kovács Péter békési püspöki helynököt, gyulai plébánost és Kondé Lajos nagyrépostot, Szeged-Belvárosi plébánost kérdezte ezekről a hetekről.

– Éreztük, hogy lélekben együtt vagyunk a hívekkel. Nagyon érdekes volt az üres templomban misézni, tényleg csak Istenre figyeltünk – vallotta Kovács Péter. Nézték az internetes közvetítést is a hívek, visszajelzést is adtak róla. Kondé Lajos szintén az utóbbit emelte ki: a családok összefogtak, hogy az idősebb rokonaik is követhessék a szentmisét a világhálón. Mindkét településen gondoltak a nyugdíjas, veszélyeztetett korú paptársakra: telefonon rendszeresen beszéltek velük, érdeklődtek arról, hogy ellátásuk rendben van-e, kikre tudnak támaszkodni – számolt be Kondé atya.

Gyulán is minden tekintetben igyekeztek segítő kezet nyújtani az idősebb híveknek, bármikor kereshették őket, elmondhatták bánatukat, de az is előfordult, hogy a káplán a wc-tartályukat javította meg, vagy lenyírta a fűvet a ház körül.

Az ünnepek is a megszokott rendtől eltérően zajlottak. Virágvasárnap reggel hét órakor megkezdődött a barkaszentelési szentmise, s nyolc órakor már a szentelt barka a templomok előtt volt: a gyulaiak estére hat-száz szálat vittek el. Húsvétra egy installációt készítettek, ezt is eljöttek megnézni a hívek. Kovács Péter azt tapasztalta, hogy türelmesek

voltak egymással a látogatók, tartották a megfelelő védőtávolságot a másiktól. Kondé Lajos elmondta, hogy Szegeden néhány pár inkább elhalasztotta az egyházi esküvőjét a kialakult helyzet miatt, de voltak olyan jegyesek, akik úgy érezték, lélekben felkészültek a házasságkötésre, és meg is tartották a ceremóniát, amelyen hat fő vett részt a Fogadalmi templomban.

Május 9-étől Kiss-Rigó László püspök engedélyezte, hogy a koronavírus elleni védekezés második szakaszában, a polgári hatóságok előírásait és a szükséges óvintézkedéseket betartva ismét lehetőség legyen a szentmise ünneplésére a hívekkel. Gyulán és Szegeden is helyeztek ki kézfertőtlenítőket, valamint kéri a templomba érkezőket, hogy tartsák egymástól a távolságot és vegyenek fel szájmascskot.

– Az első héten kevesen voltak, de ahogy telik az idő, szép lassan kezd visszatérni az élet. Főleg a vasárnapi szentmisén tűnnek fel újra az ismerős arcok – fogalmazott Kondé Lajos.

Gyulán viszonylag sok misét tartanak, így tudják biztosítani, hogy ne legyen tömeges jelenlét egyik időpontban sem. Kovács Péter úgy tapasztalta, hogy már az jól esett az embereknek, hogy minden plébánia kapott a püspök atyától fertőtlenítőszert: érezték, hogy az egyház számára fontos az életük, egészségük védelme.

TÓTH MARCELL

Kovács Péter békési helynök misét celebrál 2020. május 1-jén. Részlet a Gyula Televízió közvetítéséből

Zarándoklat Óföldreáakra

Isten mindig gondoskodik a kovászról

Serfőző Levente, a Szeged-Csanádi Egyházmegye oktatási helynöke, katechetikai- és ifjúsági referense vezetésével egy kis zarándokcsoport indult útra és ünnepeelt szentmisét május 23-án Óföldreákon. Imádkoztak az idén 990 éves Szeged-Csanádi Egyházmegyéért, Bálint Sándor boldoggá avatásáért és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusért (NEK). Zsuffa Tünde, a NEK sajtófőnöke írását adjuk közre.

FOTÓ: AMBRUS MARCSI

Folyik a víz az utcai kútból Óföldreákon. Kis csapat áll körülötte palackokkal, kulacsokkal. Meleg van, igazi kora nyári idő. A tizenöt fős csoport *Serfőző Leventével* az élen elfáradt, mindenkinek jól esik néhány hűsítő korty. Korán reggel indultak a szegedi dómtól, egyszer még kompra is szálltak a Tiszán, és huszonhat kilométert gyalogoltak idáig. Az arcokon a megérkezés öröme; két pólókon a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus mottója: „Minden forrásom belőled fakad”.

Egy évvel ezelőtt is szépen sütött a nap, ám akkor Óföldreákon csak úgy hömpölygött a tömeg. Közel ezren vettek részt a zarándoklaton, ami tavaly – és tavalyelőtt is – hat kilométeres utat jelentett. A programot akkor is az egyházmegye oktatási helynöke szervezte a NEK-re való lelki felkészülés részeként. Idén, mint annyi minden mást, ezt is alaposan megváltoztatta a járvány, így ebben az évben csak néhányan vehettek részt a gyalogláson. Ők azok, akik vállalták, hogy sok-sok társukat képviselve

járják végig a hosszú gyalogtúrát, s közben imádkozva, énekelve erősítik önmagukban és másokban a tudatot, nem adhatjuk fel, hiszen ha kilépünk a komfortzónánkból, és jót, nemeset, önmagunk vágyain túlmutatót cselekszünk, az ezerszeresen megtérül.

„*Keljünk útra, hogy életet merítsünk!*” – hangzik a zarándokút mottója. És útra kelt a tizenöt ember. Lélekben mindegyikük kézenfogta még tíz otthonmaradt társát, s így, ebben a hatalmas, láthatatlan hálóban vezették végig őket a huszonhat kilométer minden lépésén.

Azt mondják, legyen bármilyen hosszú az út, egyetlen lépés sem hiábavaló, hiszen közelebb visz ahhoz, ami felé tartunk, és távolabb attól, ahonnan eljöttünk. A mai zarándoklaton ez a maroknyi csapat – vagy inkább ez az ezer ember – mind közelebb került valami nagyobbhoz, valami magasztosabbhoz. Akik fizikailag jelen lehettek, azok láthatták a felújítás alatt álló óföldreáki templomot, s részt vehettek a szentmisén is. Ám az elmúlt hónapokban számtalanszor kiderült, hogy nem kell testben ott lennünk valahol, ahol lélekben is elég. Hogy a szívünk és a lelkünk minden pillanatban a világ bármely pontján egyggyé tud lenni Istennel. Nincs ennél nagyobb erő.

A magyar népmesékben sokszor megkérdezi a táltos a gazdáját: Hogyan repüljünk? Mint a szél, vagy mint a gondolat? A táltos végül a gondolatnál is sebesebben vágta, s egy szempillantás alatt odaér, ahol a hősnek dolga van – leginkább önmagával. Egy ilyen zarándoklat, ha nem is szempillantás alatt történik, az eredmény mégis az, hogy a hosszú út során pontosan oda érünk, ahol saját magunkkal találkozhatunk, a szívünkben pedig Istennel. Persze, ott van ő az első lépéseknél is, velünk ballag az aszfalton, árnyékot ad a fák mentén, meleget a nappal, vizet a kútból. Gondoskodik rólunk – a kovászról.

Igen. Isten mindig gondoskodik a kovászról – ezzel az üzenettel engedett útra bennünket Serfőző Levente.

A kis csapat zarándok ma történelmet írt. Útra keltek, hogy életet merítsenek. Most, hogy lassan látjuk a járvány végét, s ismét fellelegezhetünk, valóban életet merítünk abból a tudatból, hogy ezt is kibírtuk. Hogy a hit által megőrizhettük erőnket, bizalmunkat, tehettünk egymásért, s miközben testben eltávolodtunk, lélekben közelebb kerültünk egymáshoz, mint valaha.

Merítsünk minél többször életet egymás tekintetéből, egy templom csendjéből, egy embert próbáló helyzetből. Az élet maga a forrás. Minden kortya bennünk csörgedezik tovább, s lélekké, szeretetté válik. Ez vár minket minden út végén: önmagunk tisztára mosott képe.

Újabb előrelépés Bálint Sándor boldoggá avatása ügyében

A boldoggá avatás egyházmegyei szakaszát követően,

a Szeged-Csanádi Egyházmegye már korábban elkészítette azt a hivatalos dokumentumot, amely tartalmazza Bálint Sándor életrajzát, valamint életére, erényeire és az életszentségére vonatkozó tanúvallomásokat. A szegedi professzor boldoggá avatásának Positióját május 8-án fogadta be a Szentek Ügyeinek Kongregációja.

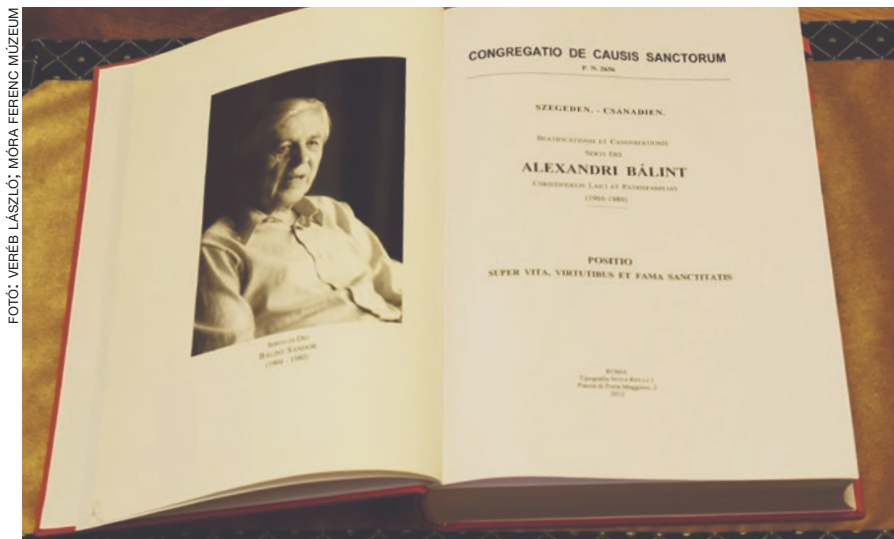
Az úgynevezett Positio (vagyis *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis*) a „legszöggedibb szöggedi”-ként tisztelt néprajzkutató személyének jelentőségét, hitvallását és széles körben való tiszteletét mutatja be. Kiss-Rigó László püspök a járványhelyzet miatt nem tudott személyesen Rómába utazni, így a főpásztor Németh Norbertet, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) római ágensét bízta meg a dokumentumok átadásával.

A kongregáció teológusokból álló bizottsága az átadott dokumentum alapján fogja felülvizsgálni Bálint Sándor erényeit és életszentségét. A népe és egyháza iránt mindig hűséges alföldi néprajzkutató halálának 40. évfordulóján történt előrelépés reménnyel tölti el az egyházmegye közösségét, és továbbra is kitartó hittel imádkozik a boldoggá avatásáért.

TI

Bálint Sándor 1904. augusztus 1-jén született Szegeden. Az alsóvárosi paraszti életmóddal és az alföldi néphagyománnyal már gyermekkorában megismerkedett, melyet később maga kezdett el kutatni. A középiskolát a szegedi piaristáknál végezte, majd a Ferenc József Tudományegyetemen magyar-történelem szakos diplomát szerzett. Ugyanitt lett tanársegéd, később a Néprajzi Intézetben gyakornok, majd végül 1934-ben magántanárrá habilitálták. Professzorként óriási erőfeszítéssel és odaadással vállalta az Alföld, különösen az alföldi szakrális néprajz kutatását. 1944-ben nyilvános rendkívüli egyetemi tanár, később 1947-ben nyilvános rendes egyetemi tanárrá nevezték ki a néprajzi tanszékre. 1951–56 között a kommunista hatóságok eltöltötték az egyetemi oktatástól, és csak 1957-től folytathatott újra oktatói tevékenységet. A szocializmus éveiben is rendőri megfigyelés alatt állt, majd 1965-ben koholt vádak alapján felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték. 1966-ban nyugdíjazták.

Bálint Sándor 1980. május 10-én egy közlekedési balesetben hunyt el. Hitvalló élete, máriás lelkesége, illetve szülővárosának hagyománya és kultúrája iránt érzett szeretete miatt már életében is nagy tisztelet övezte. Barna Gábor néprajztudós így foglalta össze – a tudományos és szakmai életben elődje – életét: „Bálint Sándor a keresztény humanizmus eszméinek képviselője, európai műveltségű és kitekintésű tudós, igazi pedagógus, hitvalló ember.” Így emlékezik rá ma is az alföldi ember, az egyetemi élet és a Szeged-Csanádi Egyházmegye egész közössége.

FOTÓ: VERÉB LÁSZLÓ, MÓRA FERENC MÚZEUM

Rendhagyó Apor-búcsú Gyulán

Szigorú járványügyi szabályok mellett tartották meg idén az Apor-búcsút Gyulán. A Nádi Boldogasszony templomban a belépéskor mindenkinek fertőtlenítenie kellett a kezét, és a híveknek kötelező volt a szájmazsk használata.

A gyulai eseményen minden évben megemlékeznek az egykori gyulai plébánosról, a későbbi győri püspökről, Apor Vilmosról. Apor püspök 1945-ben a hozzá menekült lányokat, asszonyokat védve halt mártírhalált a szovjet katonák golyójától – emlékezett Kovács József, általános püspöki helynök. Az eseményre a szokásoktól eltérően nem hívtak vendégeket, akik a környező településekről zárandokolnának a gyulai eseményre. Kovács

viszonyok között, nem volt ildomos Apor Vilmos vértanúságát hirdetni. Kovács József a győri karmelita templom kriptájában, tanulmányai alatt Apor Vilmoshoz imádkozott. Kérte tőle, hogy járjon közbe a Mennyei Atyánál, hogy megvilágosodjon az értelme, hogy őt valóban a papi hivatásra választotta-e ki.

Gyulán Apor Vilmos tisztelete örök – hangzott el az eseményen. A város több helyen tiszteleg az egykori gyulai plébános emléke előtt, többek között a róla elnevezett tér, a sekrestye oldalán lévő dombormű mellett mennyezeti festményként szerepel a németvárosi templomban, és márványtáblát helyeztek el az általa alapított óvodán. A gyulaiak hűsége és szeretete világnézetől függetlenül is megmaradt Apor Vilmos felé.

Az évfordulón tartott szentmisén az áldoztatás a járvány miatt a kiadott szigorú előírások betartásával történt. Az esemény zárásaként elhelyezték az emlékezés koszorúit a Nádi Boldogasszony templom előtt a vértanú püspök szobránál.

SZABÓ ZOLTÁN

FOTÓ: DÉVÉNYI ENDRE

József a szentmisén elmondta, először 1970. november elsején halott Apor Vilmos nevét, hiszen a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumban akkor kezdte meg tanulmányait. Akkor még nem gondolta, hogy az utódja lesz plébánosként Gyulán. Elmondta, a Gyulához közeli Kunágotán született, ahova nem jutott el a hír az adott társadalmi

A főnemesi származású Apor Vilmost 1915. augusztus 24-én szentelte pappá Sigmund Waitz brixeni segédpüspök. Működését a nagyváradi egyházmegyében kezdte meg, ahová az 1911-ben áthelyezett Széchenyi Miklós püspök magával vitte. 1918 nyarán plébánosi kinevezést kapott Gyulára, ahol azelőtt káplánként szolgált. Úgy tartotta, „a lelkipásztor az igazi pap”. Szigorú napirenddel élt, szabadidejét tanulásra és önművelésre fordította, önmagával szemben aszketikus fegyelem jellemezte, mások iránt viszont kedvesség és figyelmesség. Lelkipásztori tevékenysége során katolikus lapot alapított, hitoktatást tartott, látogatta a fogvatartottakat, segítette a szegényeket, a beteget. 1941. január 21-én Apor Vilmost a Szentszék a győri egyházmegye püspökévé nevezte ki. Február 24-én, 49 éves korában Gyulán szentelte püspökké Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás, Glattfelder Gyula csanádi és Czapi Gyula veszprémi püspök segédletével. A felszentelési ünnepségre a győri káptalan és vezető papság több tagja utazott Gyulára. Apor Vilmos 1941-ben elnyerte a Gyula város díszpolgára címet.

Az Evangélium c. műsor 4. évfolyamában Pál apostol leveleit dolgozza fel. Nézze Ön is vasárnaponként 7:45 órakor az M5-ös csatornán, vagy a mediaklikk.hu oldalon!

Károlyi Bernátra emlékeztek Almáskamaráson

A modern magyar katolikus politizálás arcképcsarnoka című kötet sajtónyilvános bemutatóját rendezték meg február végén Almáskamaráson. A kötet a magyarországi kereszténydemokrácia több mint egy évszázados történetéből emel ki néhány jeles alakot.

Az esemény helyszíne Károlyi Bernát ferences szerzetes-pap, a Demokrata Néppárt megválasztott országgyűlési képviselőjének a szülőhelye volt. A Kereszténydemokrata Néppárt tavaly ünnepelte megalakulásának 75. évfordulóját. Ebből az alkalomból adta ki a Barankovics István Alapítvány ezt a kötetet.

A megjelentek megtekintették A hét vértanú című filmet, melyben a ferences vértanúkról, köztük Károlyi Bernátról emlékeztek meg. Ezt követően pedig a szerzetes-pap életútját lehetett megismerni a helyi diákok tolmácsolásában. Latorcai János, a Magyar Országgyűlés alelnöke, a KDNP országos választmányának elnöke az eseményen hangsúlyozta, az 1800-as évek végén Európa-szerte egyre több hívő keresztény fordult a politika felé, és kezdett foglalkozni azokkal a társadalmi eseményekkel, melyeket az akkori politikai elit igyekezett elhallgatni.

Kiss-Rigó László püspök, Latorcai János és Takács Árpád a könyvbemutatón

Miklós Péter történész, a könyv egyik szerzője kiemelte, tízen dolgoztak a köteten, hogy tizennégy modern katolikus közéleti szereplő, politikus életrajzát közreadhassák. Magas színvonalú munkájáért, valamint a német nemzetiségi nyelv ápolásáért, a német hagyományok, kulturális értékek megőrzéséért német nemzetiségi díjat vehetett át Kiss-Rigó László. A püspök Károlyi Bernát emléktáblája előtt mondott beszédében hangsúlyozta, azért kell emlékezni, hogy többé a múltban történt tragikus események ne fordulhassanak elő.

A megjelentek megkoszorúzták a kommunista érában megkínzott, majd a börtönben elhunyt Károlyi Bernát emléktábláját. Ezután a róla elnevezett általános iskolában megtekintették az emlékkiállítást, majd az intézmény német nemzetiségi tánccsoportjának műsora zárta az eseményt.

TI

Minden adományforint kettőt ér!

Támogassa Ön is a Szeged-Csanádi Egyházmegye közszolgálati és karitatív tevékenységét!

Olvasóink minden adományként felajánlott egy forintja mellé még egyet tesz az OTP Bank. A pénzintézet vállalta, hogy megduplázza az egyházmegyénk támogatására eljuttatott adományokat.

Az adományokat gyűjtő folyószámla száma: **11735005-20559850**

Az adománygyűjtésben részt vevő OTP bankfiókok listája:

otpbank

Békés megye

Battonya, Fő u. 86.
Békés, Széchenyi tér 2.
Békéscsaba, Szent István tér 3.,
Andrássy út 37-43. (Csaba Center)
Csorvás, Rákóczi u. 12.
Dévaványa, Árpád u. 32.
Elek, Gyulai út 5.
Füzesgyarmat, Szabadság tér 1.
Gyomaendrőd, Szabadság tér 7.
Gyula, Bodoky u. 9.
Medgyesegyháza, Kossuth Lajos tér 21/a
Mezőberény, Kossuth Lajos tér 12.
Mezőhegyes, Zala Gy. ltp. 7.

Mezőkovácsháza, Árpád utca 177.

Nagyszénás, Hősök útja 11.
Orosháza, Kossuth Lajos u. 20.
Sarkad, Árpád fejedelem tér 5.
Szarvas, Kossuth Lajos tér 1.
Szeghalom, Tildy Zoltán u. 4-8.
Tótkomlós, Széchenyi u. 4-6.
Újkígyós, Kossuth Lajos u. 38.
Vésztő, Kossuth Lajos u. 72.

Csongrád megye

Csanádpalota, Kelemen László tér 10.
Csongrád, Szentháromság tér 2-6.
Hódmezővásárhely, Andrássy út 1.

Kiskundorozsma, Nagyvennyolcas u. 3.

Kistelek, Kossuth u. 5-7.
Makó, Széchenyi tér 14-16.
Mindszent, Köztársaság tér 11.
Mórahalom, Szegedi út 3.
Ruzsa, Alkotmány tér 3.
Szeged, Takaréktár u. 7.,
Aradi vértanúk tere 3., Vértói út 1.
Szentés, Kossuth Lajos u. 26.

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Kunszentmárton, Kossuth Lajos u. 2.
Mezőtúr, Szabadság tér 29.
Túrkeve, Széchenyi utca 32-34.

Megújul Gyula legrégebbi lakóépülete

A homlokzaton elhelyezett Szűz Mária szobor miatt Gyulán Máriás-házként ismerik a város legrégebbi lakóépületét, mely egyedülálló módon túlélte a települést nagyrészt elpusztító 1801-es tűzvészt.

Életveszélyes és teljes egészében felújítandó: ezt egy 2011-es szakértői vélemény állapította meg a gyulai Máriás-házról. Az erősen leromlott állapotú Máriás-, vagy a tulajdonos család neve alapján Schriffert-ház 1775 körül épült, és ma is a gyulai

vásárolta meg Schriffert József budapesti lakostól, akkor született meg az említett szakértői vélemény.

Bár a szándék a kezdetektől megvolt, először 2018 októberében jelentették be, hogy megújul az épület. A munkálatok költségeinek fedezésében fontos szerepet vállalt a Miniszterelnökség is. Soltész Miklós államtitkár a májusi, helyszíni sajtótájékoztatón jelentette be, hogy 50 millió forintos, vissza nem térítendő forrással segítik a projektet. Hangsúlyozta, a Máriás-ház rekonstrukciójára megítélt összeg fontos célokat szolgál.

– Sokakban talán felmerülhet a kérdés, hogy a forrásokat miért nem segélyezésre fordítjuk? A kormány úgy gondolja, hogy a legjobb támogatási rendszer, ha munkát adunk az embereknek. Az építési beruházások pedig ezt a célt is szolgálják – mondta Soltész Miklós.

Az eseményen Görgényi Ernő polgármester hangsúlyozta, a fejlesztés

által a gyulai Máriás-ház felújításával és közösségi életnek teret adó funkció kialakításával nagymértékben fogja erősíteni a kulturális élet minőségét a városban.

A Máriás-ház korszerű tájházként, közösségi házként működik a jövőben. Az első épületrészben lesz a tájház, a középső részen a nemzeti önkormányzat hivatala kap helyet, míg a hátsó részben a közösségi ház és az irodák szociális helyiségei helyezkednek el. SZ. Z.

német, katolikus közösség kiemelkedő kulturális jelképe. A Máriaszobrot az 1801-es tűzvész után helyezték el a ház homlokzatán annak emlékére, hogy a ház megmenekült a várost szinte elpusztító tűzvésztől. Az ingatlant sokáig többgenerációs családi házként használták, ahol a helyiségek elsősorban a családtagok elhelyezését szolgálták. A gazdálkodás a város határában lévő földeken folyt, így az épületet csak a téli időszakban használták folyamatosan.

A második világháború előtt jelentős számú lovas katonaságot helyeztek el itt. A világháború után Schriffert József és Schriffert Teréz voltak a tulajdonosok, ám az ingatlant államosították, és tanácsai rendelkezésű lakóházként különböző bérlőknek adták ki. A család később visszakapta jogos tulajdonát. A gyulai önkormányzat az ingatlant 2011-ben

FOTÓK: DÉVÉNYI ENDRE

Az egyházi tradíciókra épít az új zeneigazgató

Minden orgonista vágya, hogy a szegedi dóm orgonáján játszhaszon egyszer, hiszen a templom megépülésekor az ország legnagyobb, a földrész harmadik legnagyobb ilyen hangszerének számított – fogalmazott Szamosi Szabolcs orgonaművész a Szeged-Csanádi Egyházmegye székesegyházának új zeneigazgatója. Az egyházzeneész lapunknak adott interjújában beszélt arról, hogy mit jelent számára orgonaművészként a szegedi dóm, milyen hosszú távú tervei vannak, valamint nyilatkozott a koronavírus-járvány programokra gyakorolt hatásáról.

Mint a Toronyirány magazin előző számában megírtuk, Szamosi Szabolcsot nevezte ki Kiss-Rigó László püspök a szegedi dóm zeneigazgatójának. Az orgonistának a város a családi kötődései, a székesegyház pedig Európa-hírű orgonája miatt kedves. Lapunknak kiemelte, hogy ezen a hangszeren – rengeteg hangszínének, regiszterének köszönhetően – különleges élmény nemcsak a koncertadás, hanem a gyakorlás is. – Próbáltam végteleníteni azt az időt, amit a billentyűknél tölthettem – vallotta arról, hogy milyen volt első

„találkozása” a szegedi dóm orgonájával.

Ma is ugyanígy érez minden alkalommal, s reményei szerint mindezt sok más művésztársa is megtapasztalhatja a következő években. – A római katolikus egyház zenéje hosszú évszázadok tradíciójára épül: ez egy olyan alap, amelyre építkezhetünk, építkezhettek. Mind a koncertéletben, mind a liturgiában ezeket a sziklákat szeretném megerősíteni – fogalmazott terveiről. Célja, hogy az egyházzene, az orgonajáték legszélesebb skáláját mutathassa be a közönségnek, amelyek egyben

a legmagasabb minőséget biztosítják. A tavaszi programokat sajnos a koronavírus elleni védekezés átírta. Le kellett mondani Martin Baker, a Westminster katedrális orgonaművészenek a koncertjét, hasonlóan Szamosi Szabolcs és Várdai István csellóművész közös fellépéséhez. Elmaradt május 28-án a vatikáni Sixtus-kápolna kórusának fellépése is, amely a Con Spirito Egyházzenei Fesztivál szegedi koncertje lett volna. Szamosi Szabolcs azonban azt ígéri, amint a körülmények megengedik, pótolni fogják az elmaradt programokat.

TÓTH MARCELL

Névjegy

Szamosi Szabolcs orgonaművész Pécsen született. A Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban tanultva kezdett orgonálni. Felsőfokú tanulmányait szülővárosa mellett Budapesten, Grazban és Salzburgban folytatta, többek között egyházkarnagy, egyházzenei, orgonaművész-tanár diplomákkal is rendelkezik. 1994-től közel két évtizeden át a pécsi bazilika orgonistája, karnagya, zenei vezetője. 2010-ben lett a Filharmónia Dél-Dunántúl Nkft. ügyvezetője, majd a területi Filharmóniák összevonása után a Filharmónia Magyarország Nkft. igazgatója. 2020-ban Liszt Ferenc-díjjal tüntették ki. Idén nevezte ki a Szeged-Csanádi Egyházmegye székesegyházának zeneigazgatójává Kiss-Rigó László püspök. Házas, öt gyermek édesapja.

FOTÓ: FRANK YVETTE/FILHARMÓNIA MAGYARORSZÁG NONPROFIT KFT.

A főpásztor válaszol

Híveinktől – olykor nem hívektől is – rendszeresen érkeznek levelek hozzám. A Toronyirány hasábjain is készséggel válaszolok a kedves Olvasóknak az egyházmegye életével, szervezetével és tevékenységével, valamint a katolikus egyház tanításával, illetve az egyháznak és tagjainak közéleti feladatvállalásával kapcsolatban felmerülő kérdésekre. A jövőben is várom Olvasóink hozzám intézett leveleit.

■ Közel három hónap után ismét összegyűlhetünk szentmisére. Hogyan értékeli a zárt ajtók mögül végzett lelkipásztori szolgálatot?

– Az egyháznak a járvány okozta helyzetben liturgikus és pasztorális szolgálata végzéséhez olyan „üzemmódra” kellett átállnia, mellyel kapcsolatban nem volt semmilyen korábbi tapasztalata. A szentmiséket ugyanúgy megtartották a legtöbb templomban, mint máskor, csak zárt ajtók mögött, a közösség tagjainak részvétele nélkül. Ez többek közt azt tudatosíthatta mindannyiunkban, hogy a szentmise-áldozat, az Eucharisztia megjelenítése, annak bemutatása, ünneplése végtelen értékű, függetlenül attól, hogy egy, tíz, száz vagy ezer ember van jelen a templomban. Talán nem is baj, hogy a szűkeshelyzet egy kicsit kizökkenett a megszokottság rutinjából azokat, akik számára a szentmisén való jelenlét szinte gépiessé, formássá vált. Ebben a helyzetben segítségünkre sietett a közmédia: szentmisék közvetítése a televízióban és a rádióban még azok számára is lehetővé tette a bekapcsolódást, akik egyébként sem szoktak vasárnaponként templomban ünnepelni. Ezen túl pedig számos pap, illetve egyházi intézmény a korábbinál fokozottabb mértékben felhasználta

azokat a lehetőségeket, melyeket az internet világa kínál. Eközben sok érték és leleményesség nyilvánult meg, míg egyes esetekben a tapasztalatlanság, a józanság hiánya olykor a nemes ügyet lejárató helyzeteket is szült, de mindebből mindannyian tanulhatunk.

■ Hogyan érintette a járványhelyzet az egyházmegye intézményeit?

– Az egyházmegye intézményei számára is komoly kihívást jelentett a járvány okozta rendkívüli állapot. Köznevelési intézményeinkben, főiskoláinkon át kellett állni a távoktatásra, ez még a szemináriumunkat is érintette. Talán a legnagyobb felelősség és feladat a szociális intézményeink és a több ezer állami gondozásban lévő fiatal ellátó szervezetünk vezetőire és munkatársaikra hárult. Köszönet illet mindenkit intézményeinkben a lelkiismeretes, áldozatos helytállásért.

■ Mi a helyzet a nagyobb rendezvényekkel?

– Egyházmegyénket is érinti az ősze tervezett budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egy évvel történő elhalasztása. Az előkészületekbe mi is tevékenyen bekapcsolódtunk, de remélem, lelki hatásaiban annál gyümölcsözőbb lesz majd az esemény

2021 szeptemberében. Nagyon sok plébánián, ahol tavasszal szokták ünnepelni az arra felkészített csoportok elsőáldozását, ez most eltolódott őszre. A bér márkózáók szintén átkerültek őszre, vagy a jövő év tavaszára. Még a papszentelést is későbbi időpontra kellett helyezni.

■ *Mit céloz a Gál Ferenc Főiskola Élet-vitel a karanténban című kutatása?*

– A főiskola Marczell Mihály Speciális Pedagógiai Kutatócsoportjának felmérése a COVID-19 vírusjárvány elzártsággal töltött időszaka jellemzőinek feltárását célozza. A kutatáshoz online kérdőívet készítettek, melynek anonim kitöltése közel fél órát igényelt. Több mint 1000 kitöltés történt, a válaszokat most dolgozzák fel.

Az *Élet-vitel a karanténban* című kutatást arra tekintettel indították, hogy a koronavírus-járványban minden megváltozott, ténylegesen az élet továbbvitelének eszközeit kellett megtalálnia az egyénnek, családnak és társadalomnak. A főiskola missziójához tartozóan a vallás szerepét is elemzik ebben. Mindezt vizsgálva következtetni próbálnak arra, hogy miként viselik az egyének, a családok a nyakukba szakadt új szerepeket, vannak-e megküzdési stratégiák, melyek most és később is biztosíthatják a személyes fejlődés lehetőségét, melyre nagy szüksége van a társadalomnak.

■ *A járvány idején országsszerte tanúi lehetünk a szolidaritás megnyilvánulásának. Az egyházmegyében minek örül a Főpásztor?*

– Számos szép kezdeményezésnek, a szolidaritás és segítőkészség kifejezésének, az áldozatos odafigyelésnek, az önzetlen ajándékozásnak példájával találkozhattunk az elmúlt időszakban. Az egyházmegye életéből csak kettőt említenék: az egyházmegye futballcsapatának, a Szeged-Csanád Grosics Akadémia NB II-es labdarúgó csapatnak a hivatásos labdarúgói jövedelmükből kétmillió forintot

adtak össze, és adományoztak a koronavírus járvány miatt nehéz helyzetbe került hátrányos helyzetű családoknak, fogyatékkal élőknek. Az összeg felét az egyházmegyei karitás, a másik felét a GEMMA Egyesület kapta.

Egy családi vállalkozás, kertészet pedig hetente több tízezer szál virágot ajándékozott az egyházmegyének, melyeket az egyházmegye – az első időkben még üres – templomaiba juttattunk el. A felajánlók mindkét esetben nagy segítséget nyújtottak, illetve örömet szereztek nagyon sokak számára, amit ezúton is köszönök.

■ *Mi a Főpásztor válasza a sok emberben munkáló miért-re?*

– Többen próbálkoztak azzal, hogy a koronavírus okozta járványt Isten büntetésének ténnyessék fel. Én inkább azt mondanám, hogy a járvánnyal az emberiség egy nagy pofont adott saját magának, és hogy ebben ki, milyen szerepet játszik és milyen felelősséggel tartozik, azt talán soha nem fogjuk megtudni. Mindenesetre a járvány elleni védekezés szülte szükséghelyzet szinte mindenki számára sajátos kihívást jelentett, mely újfajta élethelyzetekkel, a megszokotthoz képest másként megélhető emberi kapcsolatokkal, az alkalmazkodóképesség fokozottabb igénybevételének szükségességével állított és állít szembe sokunkat. Mindezt sokan csak negatívumként élik meg, és konfliktusok forrása-ként értékelik, amit nem tudnak megfelelően kezelni. Mások, talán többen, ezt a helyzetet arra használták, hogy átértékeljenek sok mindent az életükben, új fontossági sorrendet állítsanak fel maguk számára, sok értéket újra felfedezzenek, emberi kapcsolataikat átértékeljék és magasabb szinten éljék meg. Merem remélni, hogy az egyház és a hívő emberek a Gondviselés útmutatásaként, a tudatosabb és értelmesebb élet, a megújulás lehetősége-ként élik meg.

A változások éve az egyházmegyei felsőoktatásban

Ebben a tanévben a koronavírus-járvány mindent átrendezett, kényszerűen elsődleges feladattá tette a távoktatásra átállást. Az iskolák és egyetemek virtuálisan fogták tovább a diákok kezét. A fizikai távolságtartás ugyanakkor személyesebb kapcsolatot alakított ki a diákok és a tanárok közt, mint a tantermek világában. A másik nagy hír ebben az időszakban az egyetemmé válás. Egyházmegyénk főiskolája augusztus 1-jétől Gál Ferenc Egyetemmé működik tovább, amit az Országgyűlés májusban szavazott meg.

Az egyetemmé válás nemcsak az intézmény történetében kiemelkedő esemény, hanem a Szeged-Csanádi Egyházmegye oktatási intézményei számára is fontos. Hiszen ily módon az egyházmegyei intézményekben nevelt és tanított tízezernyi gyermek, tanuló számára egészen az egyetemig tart a szülőföldön tanulás lehetősége. Ez biztosítja diáknak és családjának, hogy az egyházmegyei oktatás keresztény értékrendjében maradván növekedjen, és helyben találja meg hivatását. A Gál Ferenc Egyetem az egyházmegye minden sarkában ott van: Csongrád, Békés és Szolnok megyékben is. Ezért mondhatjuk, hogy az universitas közösséget és kultúrát szervező, megtartó ereje általunk egyházmegyeszerte jelen van.

Egyetemünk szakképzése – a szakmára tanítás és nevelés programja

Az egyetem büszke a békési és szegedi szakképző iskoláinak eredményeire, amik rendre hozzák a megyei és országos elismeréseket is. Mindennél fontosabb azonban a családok megbecsülése, ami a sok és szakszerű pedagógusi munka eredményét tükrözi. Nemcsak

megéljük ezt, hanem a statisztikák évente javuló számai is mutatják, hogyan vezet eredményre a pedagógusi igyekezet a nehéz körülmények között is, elvezetve a fiatalokat a jó szakmához, lehetőséget és bátorságot adva az önálló életkezdéshez. A képzések hasznosságát a partnerek hitelesítik. A Békés megyei partnerek közé a közép vállalkozásoktól az országosan meghatározó cégekig sokan tartoznak, valamint az önkormányzatok, állami és civil szervezetek is. Szegeden nagyon eredményes a KÉSZ Holdinggal közösen működtetett szakiskolánk, ami csaknem a valamikori céhes iskolák munkára és

teljesítményre ösztönző környezetét is nyújtja a nemzetközileg elvárt tudás és gyakorlat megszerzéséhez.

A Szakképző egészségügyi és szociális képzéseiben több programban is együttműködik a gyulai karunkkal. Ennek alapján valósul meg az egyházi egészségügyi szakképzés programja, ami az Egyházi Kórházak Szövetségének felkérésére, egy kormányhatározatban rögzítettek szerint indítunk Budapesten. Telephelyet hoztunk létre a budai Szent Ferenc Kórházban, és készülünk az első képzések meghirdetésére.

Gyakorlónk: a nevelés mesterei

Külön vettük át a szarvasi Gyakorló intézményt, bár tevékenységét az óvodások és általános iskolások nevelése mellett elsősorban az óvodapedagógusnak és tanítónak készülő hallgatóink gyakorlati képzésére fordítja. Kiváló munkájukat mutatja a Gyakorló egész sornyi kitüntető címe, elismerése, mindkét nevelési területen. Az Oktatási Hivataltól ismételtelen a bázisintézmény címet nyerték el, aminek alapján Békés megyében mások számára

A főiskola Klebelsberg-terme egyben Szeged egyik kulturális központja is

FOTÓ: BORIS LÁSZLO

A diplomaátadás felhőtlen pillanatai

is hasznosulnak a gyakorlás pedagógiai műhelyek eredményei. A sikereket az óvodásaik, iskoláik is halmozzák a helyi és regionális versenyeken, a szellemiek mellett az alkotásokban és a sportban is. A Vodafone külön program szerint partnere a Gyakorlónak és a Pedagógiai Karnak a digitális kultúra oktatási fejlesztésében.

Egyetemi portfólióink, a képzések jellege

A GFE szakjait gyakran hívjuk hivatásképzéseknek. Ebben fejezzük ki, hogy csakis olyan szakmát oktunk és tanítunk, amiknek elsődleges a társadalmi hasznossága. Ezért is vettük át korábban a Békés megyei karokat, mert így a szegedi hitéleti képzésekkel együttműködésben vihetjük a társadalom léteéhez szükséges nevelés ügyét, valamint az irgalmaság cselekedetét, az emberközpontú gazdaságtan programját megvalósító hivatásokra felkészítést.

Az egyetem keresztény világnézetén alapuló értékrendje az intézmény kultúrájában valósul meg: a fenntartó, a rektor, a dékánok, az oktatók és a munkatársak, a hallgatók magatartásában és tevékenységében, a szakmai eredményeket közzé tevő publikációkban, a rendezvényeken, a nyilvános szereplés vállalásában, tanulmányi előmenetelben és a feladatok lelkiismeretes teljesítésében, valamint a társadalmi életben és a keresztény közösségben történő helytállásban.

Élet az egyetemen

Az egyetemi életet együttesen alakítják a tradíciók és új dolgok lendülete. A Glattfelder Gyula püspök által alapított „anyaintézmény”, a Hittudományi Főiskola, idén kilencven éves. Az átvett Békés megyei karok története a 19. század közepéig nyúlik vissza. Egyetemünk

egyházmegyei szakkollégiumoknak. Lényeges a sport, a test és lélek egészségét célzó életmód szerepe, aminek intézményi feltételeit, a kulturális terek adottságait is beleértve, számunkra is folyamatosan erősíti az egyházmegye, legújabbán a szegedi Szent Gellért Fórum lehetőségeivel.

Az egyetem négy karán folyó tevékenységet az összefogás, szubszidiaritás és hatékonyság jellemzi. A vírusjárvány miatt erre az évre felfüggesztett nyelvvizsga-kötelezettség okán mintegy 1800 diplomát adunk ki a karokon és jogelődjeikben korábban záróvizsgázottaknak. A nyelvtanításnak továbbra is nagy szerepe van nálunk, ezért egy szegedi és egy békéscsabai lektorátusunk, valamint Theolingua és Origó vizsgahelyünk is működik. Nemzetközi projektjeink kiemelkedően eredményesek, 86 külföldi egyetemmel aláírt megállapodásaink keretében gyakorlatilag minden jól teljesítő hallgatónak tudunk külföldi ösztöndíjat adni, továbbá oktatóink kiutazását biztosítani.

Bizakodunk, hogy ősztől újra elindulnak az Erasmus-ösztöndíjak is

az itthon és világszerte különböző formában működő katolikus felsőoktatás részese.

Hallgatóink száma öt év alatt hat-szorosára nőtt, a csatlakozások okán is, most pedig a gálferences közösség erősítése a cél. Ebben szerepük van a szakkollégiumi szerepre törekvő szarvasi és békéscsabai kollégiumainknak, Szegeden pedig az

A Gál Ferenc Egyetemen most záruló tanév jelmondata: „Hiszen Isten nem a csüggedtség, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk.” (2Tim 1,7) Pál apostol biztatása figyelmünket már most a jövőre irányítja, ami „egyetemi” működésünk első tanéve lesz.

KOZMA GÁBOR
REKTOR, DIAKÓNUS

Derűt, játékosságot vittek a hétköznapiakba

Karantén kaland-tér elnevezéssel indított nyolc forduló-ból álló játékot a családoknak az Egyházmegyei Család-központ. Az otthonlétnek tartalmat, élményt, játékos színt adó feladatok programokkal, a családi múltat felderítő ötletekkel az összetartozást erősítették.

Az Egyházmegyei Család-központ már több országossá vált kezdeményezést indított útjára. Az egyikben házaspárokat hívtak kapcsolatukat erősítő játékokra, a másik pedig a szülők nevelési munkáját és a házassági kapcsolatot ápolni tanító Család Egyetem. A karantén idején a családoknak dolgoztak ki feladványokat, melyben május-június folyamán nyolcfordulós játékban lehetett részt venni. Gyorsan népszerű lett a családok körében a játék.

„Gyerünk az asztal köré!” címmel a vasárnapi terített asztalhoz hívták a családot, az édesanyákat köszöntő, ünnepélyessé varázsolt együttlétre.

„Legyetek bolondok! Most komolyan! – Amikor előbújik belőlünk a gyerek” – bújócskázni hívott a kalandtér második fordulója.

5. kihívás: Családi tűzhely – Főzzük ki együtt!

– Az életünk sokszor nehéz, de a hozzáállásunkon is múlik, hogyan éljük meg a helyzeteket. Belesüppedünk a problémákba, vagy képesek vagyunk időnként hátralepni, és könnyedek lenni – mutatnak rá a szervezők, hogy más látásmóddal élve miképpen vihetünk játékosságot a hétköznapiakba. A visszajelzések azt jelezték a CsaládKözPontnak, hogy a gyerekek örömeire a szüleik is bekapcsolódtak a játékba.

A harmadik feladvány a család múltjára irányította a figyelmet. Albumok, fotókat rejtő dobozok, digitális fényképtárak kerültek elő, és osztották meg a családtagok ezekkel kapcsolatos élményeiket. Az emlékidézés mellett családi szállóigék gyűjtésére buzdított a feladat. A negyedik fordulóban a családi legendáriumon volt a sor. A fiatalabb családtagok vették fel nagyszülőkkel, idősebb rokonokkal telefonon a kapcsolat, kérve őket életeményeik felelevenítésére. Nagyszülők, nagybácsik és nagynénik arról meséltek, mit éreztek, amikor megtudták, hogy édesapák vagy édesanyák lesznek, ki volt a legjobb barátjuk, hogyan ünnepelték gyerekkorukban a karácsonyt, a húsvétot, a születésnapot és a névnapot. Gyerekkori csínytevéseikre emlékeztek vissza, felidéztek otthon, iskolában kapott beceneveiket. A következő fordulóban közös főzés volt a feladat. Valamilyen családi

kedvencet kellett elkészíteni együtt, megosztva a munkát az étel elkészítésétől az asztal leszedéséig. A terített asztalnál beszélgetős feladatot is adtak a szervezők. Asszociációs szójátékkal tették emlékeztetessé az ebédet.

6. kihívás: Hív a ritmust! – Mozduljunk együtt!

A CsaládEgyetem eddigi célkitűzéseihez illeszkedően most is az volt a cél, hogy a családokat segítsék a karantén adta keretekben a belső egységük erősödésében. A nehézségek mellett tudatosítani kívánták a helyzet ajándékait, hogy a családok a játékos feladványok révén is felismerjék azokat az értékeket, erőforrásokat, amelyekkel rendelkeznek. Így inspirálták a résztvevőket, hogy gazdagabbá tegyék az otthon együtt töltött időt. A folytatásban készültek családi életképek, volt családi táncműhely, végül a kijárási korlátozás megszűnésével „Lépjünk ki” mottóval az addig online úton ápolts kapcsolatokba hívott vissza a feladat.

A végén jutalom várta a résztvevőket. A nyolcból hat feladatot teljesítő családok júniusban egy nyaralásosorsón vehettek részt, ahol társasjátékokból választhattak a nyertesek.

TI

Szegeden tartotta tanulmányi napjait az MKPK Ifjúsági Bizottsága

„Meghallgatni és meghallani amit mondanak”

Tízéves hagyomány, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Ifjúsági Bizottsága tanulmányi nappal segíti az ifjúságpasztoráció munkatársainak szolgálatát. Idén a Szegedi Dóm Látogatóközpontja adott otthont az országos összejövetelnek.

A február 17–19-ére szervezett eseményen az egyházmegye ifjúsági referensei, ifjúságpasztorációs munkatársai, egyetemi lelkészek, szerzetesrendek, lelkeségi mozgalmak ifjúsági felelősei találkoztak Szegeden, hogy előadások, műhelymunkák, csoportbeszélgetések formájában közösen gondolkodjanak a fiatalok helyzetéről. A háromnapos együttlét gondolatiságát és a jövőtervezés irányait Ferenc pápa 2019-ban kiadott *Christus vivit* (Krisztus él) kezdetű apostoli buzdítása adta, melyet *Nobilis Mária*, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola adjunktusa ismertetett. A dokumentum két kiemelt témáját – a kíséret és megkülönböztetést – önálló előadások, a legfontosabb fókusztemákat – hivatáskultúra, online evangelizáció, fiatalok és istenkapcsolat, munkatársak a fiatalok nevelésében, generációk közötti kapcsolatok, jó

ifjúságpasztorációs gyakorlatok, fiatalok bevonása a pasztorációba – csoportbeszélgetések dolgozták fel.

A résztvevők meg tudtak ismerni több jó gyakorlatot, így a vendéglátó egyházmegye szervezte Face2Face ifjúsági szentségimádást. Nagy érdeklődést váltott ki a Szeged-Csanádi Egyházmegyében működő Forráspont Lelkigondozó Szolgálat bemutatkozása, mely egyéni kísérés, segítő beszélgetés, képzés formájában fogad életvezetési nehézségekkel küzdő fiatalokat.

Serfőző Levente, a Szeged-Csanádi Egyházmegye ifjúsági referense és oktatási helynöke, valamint *Gábor Miklós*, az MKPK Ifjúsági Bizottságának irodavezetője összefoglalóan elmondták, a tanulmányi napok arra néztek rá, milyen a fiatalok helyzete ma az egyházban, mi távolmaradásuk oka, mitől menekülnek az egyházban, mitől a világban, mi lehet

Palánki Ferenc debrecen-nyíregyházi püspök

FOTÓ: LAMBERT ATTILA/MAGYAR KURÍR

a mi megoldásunk. Ferenc pápa útmutatásából kiindulva azt fogalmazták meg, ha hitelesen tudunk választ adni a fiatalok kérdéseire, akkor Krisztus mellett fognak elköteleződni.

– Meghallgatni és meghallani, amit mondanak. Szemben a mai gyakorlattal, ami megoldásokat kínál anélkül, hogy meghallaná a fiatalok kérdéseit – mondta a vendéglátó lelkipásztor. Gábor Miklós szerint fontos, hogy találkoztassuk a fiatalokat a valósággal.

– Az igazságot kell képviselnünk, de ezt konkrét élethelyzetekre reagálva és főként hitelesen kell tennünk, megtalálva a kapcsolódási pontokat a fiatalok életéhez – tette hozzá *Serfőző Levente*.

A találkozón részt vett *Palánki Ferenc* debrecen-nyíregyházi püspök, az MKPK Ifjúsági Bizottságának elnöke és *Orosz Atanáz* miskolci püspök is. Palánki Ferenc a tanácskozást értékelve megállapította, sikerült új lendületet kapni, módszert tanulni.

– Megismertük egymást, láttuk egymás örömeit; bátorítást, biztatást tudunk adni. Krisztus él, és éltetni akar bennünket, s rajtunk keresztül másokat: ez a legfontosabb okunk a bízakodásra. Együtt tudunk tenni a fiatalokért – értékelte a találkozót és jelölte ki a jövő feladatát a főpásztor.

TRAUTWEIN ÉVA

A konferencia résztvevői

A járványhelyzetben is kitett magáért az egyházmegyei karitás

Élelmiszercsomagokkal, tisztító- és fertőtlenítőszerekkel, segélyekkel és számtalan egyéb módon támogatták a bajba jutott családokat a Szeged-Csanádi Egyházmegye területén, és lelkisegély-szolgálatuk is fontos küldetést végzett. Kothencz János egyházmegyei karítász-koordinátor összegzett.

– Különleges, nagyon nehéz, ugyanakkor szép eredményekkel teli időszak volt a 2020-as esztendő első öt hónapja a Szeged-Csanádi Egyházmegyei Karitás szolgálatára számára – kezdte Kothencz János. – Az új típusú koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzet, egészségügyi és gazdasági válság értelemszerűen talán minden eddiginél komolyabb felelősségvállalást követelt meg a halmozottan hátrányos helyzetű családok fokozottabb megsegítése kapcsán a karitás munkatársaitól, önkénteseitől az egyházmegye teljes területén: azaz Csongrád, Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyében. A karitás szolgálat azonban becsülettel helytállt, kitett magáért a járvány első hullámában.

Még ezt megelőzően, februárban – a normális menetrendnek, működésnek megfelelően – a Betegek Világnapja (február 11.) alkalmából lelki napot szerveztek Szeged-Móravároson a Szent Kereszt-templomban. Itt Köllő Sándor római katolikus lelkész vezetett egy délutánt, ahol elmélkedéssel és szentmisével voltak együtt a betegek és a betegek körüli szolgálatot teljesítők megerősítésére. Ezen alkalommal az orvosokat, az ápolókat, az önkéntes segítőket, a családtagokat egy közösségbe fonva igyekeztek feltölteni a megjelenteket testi és lelki erővel. Kothencz János elmondása szerint igen szép lelki napot köszönhetek az együttlétnek, amiért hálával tartoznak Köllő Sándor atyának.

Ugyancsak februárban tartották az egyházmegyei karitás szolgálat nagy csoportvezetői gyűlését, amikor is valamennyi csoportvezetővel konzultáltak, összegezték az előző év eseményeit, munkáját, megtervezték az idei esztendő feladatait és programjait, valamint átbeszélték az egyéb tennivalókat. Aztán az élet sok mindent felülírt, mint ahogy ez 2020-ban szerte a világon történt.

– Márciusra fordulva egyre inkább szembesültünk a koronavírus-járvány fenyegetésével, kihívásaival, de szerencsére időben, proaktív módon tudtuk reagálni számos megkeresésre, ennek köszönhetően érdemi segítséget tudtunk nyújtani az egyházmegye területén élő, rászoruló családoknak. Ennek keretében Békés megyében a Békés Boldog Ceferino Egyesület gyermekeinek napközis étkeztetését segítettük meg 1 millió 231 forint értékben. Egyházmegyénk többéves együttműködés jegyében biztosítja a Békés megyei roma identitását, az étkeztetés mellett

A járvány okozta veszélyhelyzetben a logisztikai feladatok száma is megnőtt a Karitásnál

infrastrukturális téren és gépjármű-eszköz-használatban is segítséget nyújtunk az érintetteknek – tudtuk meg a koordinátortól.

A hagyományos nagyböjti ételkészítés március 15. és 22. között zajlott. Az országos akció eredményeként egyházmegyénkben körülbelül 1100 kiló tartós ételkészítést sikerült összegyűjteni, amit mintegy 140 család részére osztottak ki még húsvét előtt. Ugyan a járvány miatt kevesebb adomány gyűlt össze, mint az előző években, de ezt ki tudták egészíteni az egyházmegye saját erőből nyújtott támogatásával.

– Az idei évben is folytatódott a penkaadomány-program, amellyel a kisgyermekes, illetve az újszülött csecsemőket nevelő családokat segítik. A katolikus karitás és a Drogerie Markt együttműködésében 52 baba részesül ebből a felajánlásból. Erre a félévre elegendő mennyiséget tudnak biztosítani a rászorulóknak, az adományt júliusig mindenhol eljuttatják.

A koordinátor közölte azt is, hogy járvány magyarországi első hullámának ideje alatt mintegy 200 csomag ételkészítést osztottak ki a halmozottan hátrányos helyzetű családoknak, komoly mennyiségű és kitűnő minőségű ételkészítési alapanyagokat juttattak el minden a háztartásokba. Emellett körülbelül 1,2 millió forint értékben nyújtottak különböző támogatásokat a munkahelyüket veszített családoknak: az albérleti, közüzemi díjak és egyéb, számlákat érintő elmaradások pótlásában tudtak ennek révén határozottan közreműködni, de számtalan más módon és eszközzel is felkarolták a bajba jutottakat. Kothencz János hangsúlyozta továbbá, hogy hatalmas örömet okozott, hogy a Szeged-Csanád Grosics Akadémia NB II-es futbalcsapatától is jelentős felajánlásban részesültek, a játékosok saját keretükből 1 millió forint támogatást nyújtottak az egyházmegyei karitás szolgálatnak. Ezt ételkészítési, tisztítószeres, fertőtlenítő eszközök vásárlására, valamint segélyekre fordították és fordítják.

– Összességében büszkén mondhatom, hogy a Szeged-Csanádi

Az egyházmegye és szervezetei a világhálón

Magazinunk az egyházmegyében történő eseményeknek csak egy kis részét tudja bemutatni, ezért tájékoztatjuk Olvasóinkat, hogy bővebb információkat, fotó- és videógalériákat találhatnak téma szerint az egyházmegye és annak szervezeteinek következő világhálós oldalain:

<i>Átfogóan az egyházmegyéről:</i>	www.szeged-csanad.hu
<i>Készület az Eucharisztikus világtalálkozásra:</i>	http://corunum2020.hu/
<i>Rászorulókat segítése:</i>	www.szegedcsanadikaritasz.hu
<i>Ifjúság:</i>	www.ipcszeged.hu
<i>Hitoktatás:</i>	www.kateketa.hu
<i>Pasztoráció:</i>	www.pasztoralis.hu
<i>Családok:</i>	http://csaladkozpont.hu
<i>Gyermekvédelem:</i>	http://szentagota.hu
<i>Idősek otthona:</i>	www.szeretet-szolgalat.hu
<i>Roma Szakkollégium:</i>	http://szkrsz.hu
<i>Egyetemisták:</i>	www.lelkes.hu és www.szikk.hu
<i>Gál Ferenc Főiskola:</i>	http://gff-szeged.hu/
<i>Grosics Akadémia:</i>	www.szeged-grosicsakademia.hu
<i>Az egyházmegye médiumai:</i>	http://szeged-csanad.hu Média menüpont

Egyházmegyei Karitás Szolgálat, a központi iroda összes munkatársa és önkéntes közösségünk valamennyi tagja hatalmas lelkierejéről és produktivitásáról tett tanúbizonyságot, mindenki óriási küzdelem a különböző egyházközségekben márciustól májusig. Megkülönböztetett tisztelettel mondunk köszönetet Kiss-Rigó László püspök úrnak, aki hihetetlenül sokat tett az ügy érdekében, emberfeletti erőfeszítéssel állt mellénk, és sokakat hívott együttműködésre a bajba jutott családok felkarolása érdekében – foglalmazott.

A koordinátor külön kiemelte, rendkívül hálásak a lelkesítő-szolgálatuk tagjainak is. Ezt a különleges szolgálatot a járvány kapcsán hozták létre annak érdekében, hogy segítsenek megőrizni a karanténban, izolációban lévő, főként idősebb embertársaink mentális egészségét. A gyakorlatilag hétfő nulla órától vasárnap éjfélig tartó folyamatos közös munkában papok, plébánosok, hitoktatók, hittanárok, civilek, segítők, lelkes önkéntesek egyaránt részt vettek, és fontos

szerepet vállaltak. Az utóbbi hónapok bebizonyították, nagyon is szükséges, egyúttal pótolhatatlan volt ez a fajta segítségadás az érintettek számára.

– Most, hogy túljutottunk a járvány első hullámán, kijelenthető: az egyházmegyei karitás szolgálat helytállt a kritikus időszakban. Ami a jövőt illeti, a korábbi támogatási rendszerünkhöz hasonlóan folytatjuk tevékenységünket Csongrád, Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyében. Ez azt jelenti, hogy több tízezer emberhez juttatjuk el ezt a fajta karitatív és szellemiséget, ami a Szeged-Csanádi Egyházmegyei Karitás Szolgálat munkáját több mint két évtizede jellemzi. Ezúton is arra kérjük valamennyi embertársunkat, amennyire és amikor csak tehetik, tartsák szem előtt a hátrányos helyzetű családokat, embereket! A krisztusi szolgálathoz híven és ahhoz méltó módon arra hívjuk és inspiráljuk az egyházmegye minden tagját, járjanak elől jó példával, segítsék és támogassák a bajba jutottakat.

P. M. L.

A járvány alatt otthoni, egyéni edzéseket végeztek a játékosok

Nehezen viselték, de kitartottak

Rendkívüli, soha nem látott helyzetbe hozta a világjárvány a Szeged–Csanád Grosics Akadémia utánpótlás együtteseit. Az utolsó bajnoki fordulókat március közepén játszották, a fiatal játékosok online edzői utasítások alapján egyénileg készültek.

Bőven nyílt tér az edzői kreativitásnak az elmúlt hetekben, a szakemberek ugyanis az idő múlásával egyre nehezebb helyzetbe kerültek, hiszen nem volt könnyű az otthoni tanulás mellett az edzéseket is a lakásban, jobb esetben a kertben végző játékosokat

arra rávenni, hogy vegyék a munkát ugyanolyan komolyan, mintha közös tréningeket tartanának. A helyzetet azért alapvetően jól levezényelte a szakmai stáb.

A gyulai U14 edzője, Kiss János például egy a videó konferenciák megtartására alkalmas, interneten alkalmazható programot hívott segítségül. A képernyőn mindenki látta a másikat, így ha személyesen nem is találkoztak a gyerekek, a minden nap 16 órakor kezdődő tréningeken mégis egyszerre volt jelen mindenki.

Vantara Zoltán előbb a labdarúgás múltjának nagy alakjait, a szabályokat és a jelent feldolgozó totósorokat állított össze a gyerekeknek. Amikor ez a sorozat lezárult, az U12-es együttes tagjai meccselemzésbe fogtak. Előbb a saját teljesítményüket kellett értékelniük a látottak alapján maguk készítette statisztikából, majd

Lestyán Lionel otthoni kiegészítő edzése

a magyar labdarúgás egyik nagy sikerét, az 1985-ös bécsi 3-0-as diadalt dolgozták fel: mindenki a saját posztján szereplő válogatott labdarúgó teljesítményét értékelte.

Az U10-es gárda vezetője, Kovács Henrik dekázó versenyt hirdetett, de maguk a gyerekek is találékonynak bizonyultak. Többen az előírt edzőmunkán felül is végeztek feladatokat. Az U19-es Lestyán Lionel a tréningeket fekvőtámaszból, hasizom és plank gyakorlatokból álló erősítő gyakorlattal egészítette ki.

– Hiányoznak a társak, de mindenki megérti, hogy most ebben a helyzetben kell helytállni. A motiváció szempontjából sokat jelent, hogy rendszeresen tartjuk a kapcsolatot a csapattársakkal, és tudom, mindenki a legjobb formáját akarja hozni – mondta a játékos.

Az akadémia vezetésének döntése alapján júniusban megkezdődtek a közös edzések. A tervek szerint Szegeden július 13-án, Gyulán pedig július 20-án kezdődik a felkészülés az új idényre.

CSISZÉR ÁRON

FOTÓ: DÉVÉNYI ENDRE

Június 8-án Gyulán is megkezdődtek a tréningek

Szegedi központtal versenyez három korosztály

Szegedi központtal versenyez a 2020-21-es idényben a Szeged–Csanád Grosics Akadémia három korosztálya. Az U16-os, U17-es és U19-es együttesek a kiemelt, NB II-es bajnokságban játszanak majd, vagyis nem lesz Szegeden külön NB III-as, ahogy Gyulán NB II-es együttes sem – közölte Halász László szakmai vezető. A fürdővárosban 6–15 éves korig

továbbra is biztosított lesz a versenyeztetés, azonban a nagyobbak – jelenleg a 2002 és 2006 között születettek tartoznak ide – Szegeden folytatják pályafutásukat. Gyulának is megmarad a kiemelt státusza, az akadémia vezetése továbbra is fontos helyszíneként tekint a telephelyre. A jövőben itt is komoly fejlesztések várhatók. Az ősszel kezdődő küzdelemsorozatban a gyulaiak várhatóan

minden korosztályban eggyel fiatalabb csapatot neveznek be.

Halász László elmondta, a jövőre nézve az a cél, hogy a 12–13-as korosztály megtartsa NB I-es tagságát, a 14–15-ös gárdák minél hamarabb vívják ki az első osztályú szereplés lehetőségét, a 16–17–19 pedig őrizze meg a klub pozícióit a kiemelt NB II-ben.

cs. Á.

Kulturális mozaik

A mi klasszikusaink

Noha az idei tavasz a kultúra területén is kényszerszünetet hozott, aki keresett, talált magának töltekeznivalót. Legkézenfekvőbbilyentájt a könyvespolchoz folyamodni segítségért. Két kötet is a Dél-Alföld kulturális virágkorát reprezentálja az Országos Széchényi Könyvtár és a Kossuth Kiadó első kiadások hasonmását hozzáférhetővé tévő könyvsorozatában.

A 17 éves költőseni, József Attila első verseskötete, a *Szépség koldusa* a mai Somogyi-könyvtár helyén állott egykori Koroknay-könyvnyomda áldozatvállalásából láthatott napvilágot 1922-ben. A versek elé a kamasz költő példaképe és pártfogója, Juhász Gyula írt elragadtatott ajánlást, és az irodalomtörténet igazolta jövődölését: „József Attila Isten kegyelméből való költő, és ezt meg lehet és meg is kell mondani, és nagy fiatalsága olyan igézetekkel teljes, amelyeknek beváltása – és ez nem csak és nem mindig a költőn múlik egészen – őt a jövőendő magyar poézis legjobbjai és legigazabbjai közé fogja emelni.”

1933-ban a két világháború közötti szellemi pezsdülés egyik legjellegesebb intézménye, a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma bocsátotta közre Radnóti Miklós harmadik kötetét, a *Lábadózó szél* címűt. Az akkor már országos nevet szerzett

költő több szegedi ihletésű költeménye is ebben a gyűjteményben látott napvilágot, de párizsi élményeinek, a francia modern poézis hatásainak és a költő hitvallásának markáns nyomai is megmutatkoznak a lapokon.

Világ-Képek

A tavasz a Dél-Alföld kiállítóhelyein a fotóművészet ígézetében köszöntött be. Akik még idejében fölkerekedtek, emlékezetes látnivalókkal térhettek haza a karantén idejére. A NKM Energia Zrt. szegedi galériájában a Magyar Természetfotósok Szövetsége ünnepelte csoportos kiállítással megalakulásának harmincadik évfordulóját. A hódmezővásárhelyi Emlékpontban ezúttal anglysobrokat megörökítő képeivel jelentkezett a neves műtárgyfotós, *Dömötör Mihály*. Az Alföldi Galériában pedig a magyar fotóművészet élő legendája, az ugyancsak hódmezővásárhelyi származású *Eifert János* életmű-kiállítása nyílt meg február 23-án.

Eifert János sokpólusú életművén – legyen bár szó riportfotóról, dokumentumképről, portréről, természetfotóról vagy beállított, műtermi képekről – markánsan végigvonul a látványt érzelmző, jelentések terébe helyező alkotó személyessége. Ez az autonóm látásmód teszi a fénykép valódi művészt: a bravúrosan elkapott pillanatok éppúgy, ahogyan a mesteri megvilágítás, a szobrászi látásmóddal beállított testek vagy a kép grafikai elemekkel való kiegészítései új meg új értelmezési kereteket kínálnak a szemlélőnek, a látható világ kimeríthetetlen jelentéstartalmaira kérdeznek és mutatnak rá.

Eifert János munkássága megkerülhetetlen hozzászólás ahhoz a százéves vitához, lehet-e a fényképész egyenrangú pályatársa a hagyományos vizuális műfajok alkotóinak. Képei azt bizonyítják, a fotós is rendelkezik azzal a sajátos látásmóddal

és formanyelvvel, amelynek révén egyedi, mélységesen személyes üzeneteket fogalmazhat meg a világról, képei világképet tárhatnak elének.

A szívünkben élő Bácska

A Trianon-centenárium még hangsúlyosabbá teszi, ha a tágasabban értelmezett régió jut szóhoz valamely fórumon, kiadványban. A 2002-ben Szegeden elhunyt *Gion Nándor* életművét egybegyűjtő életmű-kiadás legfrissebb, hatodik darabja ezért érdemel mindenképp említést. Miközben az újvidéki magyar rádió szerkesztői munkáit végezte, Gion Nándor megkerülhetetlen, másokéval nehezen párhuzamba állítható életművet alkotott meg, a halhatatlanságba helyezve a délvidéki, bácskai magyarság huszadik századi történetének kisvilágait. Gion sajátosan magyar és sajátos közép-európai legendáriumot ír, miközben a legmagasabb – szimbolikus – művészi létsíkra emeli egy nemzet és egy egész térség évszázadnyi történelmét. Aki Giont olvasta, annak lelki topográfiája örökre kiegészül Szenttamás patakpartjával, utcácskáival, Kálváriadombjával, a képzelet szötte és/vagy emlékekből lepárolt regényalakok pedig a lélek halhatatlanságában folytatják könyvbéli sorsuk.

Az életmű-kiadás a kulcsregény *Latroknak is játszott* forgatókönyves és színpadra alkalmazott változatával a Gion-rajongóknak is ingyencségekkel kedveskedik, de a hagyatékból sajtó alá rendezett memoárok, színpadi művek és rádiójátékok sem okoznak csalódást az író régi és új híveinek. Csak remélni lehet, hogy a szerzői ínségtől szenvedő hazai színházi világ is fölfigyel végre e vérbeli magyar író történelmi tanúsággal fölerő életművének színpadi vetületére.

(*Gion Nándor: Krisztus katonái a Görbe utcából. Prózai és drámai művek; Életműkiadás/6. Noran Libro 2020.*)

MARTON ÁRPÁD

FOTÓ: MARTON ÁRPÁD

Radnóti szobra a róla elnevezett gimnázium előtt Szegeden

Évszázados trauma

A trianoni diktátumtól a

Az egy évszázada, 1920. június 4-én aláírt trianoni békediktátummal az akkor csaknem évezredes történelmi Magyar Királyság megszűnt.

A magyar állam területének mintegy kétharmadát veszítette el, s magyarajkú lakosainak jelentős része valamelyik szomszédos állam területére került. Az újonnan létrejött, vagy éppen jelentős területgyarapodáson átesett csehszlovák, román és délszláv állam vezetése alapvetően – hol finomabb, hol durvább módszerekkel, olykor nyíltabban, máskor burkoltan – ellenségesen viszonyult a magyar kisebbséghez. Elsősorban a magyar nemzeti identitást képviselő, őrző és továbbadó intézményrendszerekhez: vagyis a magyar iskolákhoz és egyházi közösségekhez. Ennek jegyében üzték el a román hatóságok 1919-ben a Ferenc József Tudományegyetemet és professzori karát Kolozsvárról, majd négy évvel később Glattfelder Gyula csanádi püspököt Temesvárról. Nem sokkal később azonban mind a Szamos-parti egyetem, mind a csanádi püspökség Szegeden talált otthont.

Trianon kezelésének és a traumatikus békediktátumhoz való viszonyulásnak a két világháború között több elméleti és politikai megközelítési modellje alakult ki. Ezek közül az első az integrális revíziós törekvés volt, amelynek alapelve a „Mindent vissza!” jelszó megvalósításának a szándéka volt. A második elképzelés etnikai alapokon

nyugodott, s a többségében magyarlakta területek visszacsatolását jelölte meg elérendő állapotként. Míg a harmadik, az előbbi két törekvéstől alapjaiban eltérő, stratégiai alapú megoldási modell volt. Egy, az 1930-as évek közepén született koncepció nem történelmi vagy etnikai, hanem gazdasági és geopolitikai szempontok szerint javasolt határmódosítást, amelynek jegyében például a jó mezőgazdasági termőterülettel bíró, ugyanakkor iparosodott és nyersanyagforrásként is értékes Bánság – amelynek területén a magyarság kisebbségben volt – Magyarországhoz került volna, míg a kompakt magyarlakta Székelyföld továbbra is Románia részét képezte volna.

Trianon 1938 és 1941 közötti, német segítséggel megvalósult részleges revízióját a második világháborús vereség és a közép-európai régió szovjet megszállása semmisítette meg. Az 1947. évi párizsi békeszerződést, mint „második Trianont” értelmezhetjük, hiszen hazánk nemhogy a trianoni államhatárokhoz tért vissza, de a „pozsonyi hídfő” elvesztésével és – a Pozsonnyal szembeni, „stratégiaiilag” fontos három település: Dunacsúny, Horvátjárfalu és Oroszvár – Csehszlovákiához csatolásával még tovább csökkent hazánk területe.

JUHÁSZ GYULA

Trianon

*Nem kell beszélni róla sohasem,
De mindig, mindig gondoljunk reá.
Mert nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.
Egy ezer évnek vére, könnye és
Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.*

*És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt a kedves Pozsony,
Hol királyokat koronáztak egykor,
S a legnagyobb magyar hirdette hévvel,
Nem volt, de lesz még egyszer Magyarország!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt legszebb koszorúja
Európának, a Kárpátok éke,
És mienk volt a legszebb kék szalag,
Az Adriának gyöngyös pártadísze!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt Nagybánya, ahol
Ferenczy festett, mestereknek álma
Napfényes műveken föltündökölt,
S egész világra árasztott derűt.
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy Váradon egy Ady énekelt,
És holnapot hirdettek magyarok.*

nemzeti összetartozásig

Az államszocialista korszak Trianonhoz – és ezzel a környező „baráti szocialista” államok kisebbségben élő magyarságához – való viszonyát a felejtés és az elhallgatás jellemezte. Ezen időszaknak a végén, a Ceaușescu-féle erdélyi falurombolások elleni civil tiltakozások és ellenzéki mozgolódások idején, 1988–1989-ben került ismét elő a trianoni kérdés. Ez azt jelentette, hogy évtizedek óta először az 1980-as évek második felétől lehetett nyíltabban beszélni a határon túli magyar kisebbségről.

Az 1990-es években a magyar állami és politikai vezetők – különösen az Antall József, majd Boross Péter vezette konzervatív kormányok – fontosnak tartották, hogy a trianoni békediktátum történetét és a szomszédos államokban élő magyar kisebbségi közösségek sorsát mindenki megismerje. Antall történelmi léptékű kijelentésével visszahozta a határon túli és a diaszpórában élő magyarságot a politikai köztudatba. Mint mondta: „Törvényes értelemben, a magyar közjog alapján minden magyar állampolgárnak, ennek a tízmilliós országnak a kormányfőjeként – lélekben, érzésben 15 millió magyar miniszterelnöke kívánok lenni.”

A trianoni diktátum szimbolikus helyreigazítását célozta meg a Magyarok Világszövetsége javaslata a 2004. december 5-i népszavazással, amelynek során a határon túli magyarok kettős állampolgárságáról szereztek

népszavazást. Az előkészítés hiányosságai, a Gyurcsány Ferenc vezette szocialista és szabaddemokrata kormányzat bojkottja és ellenkampánya, valamint a balliberális média szándékoltan lefojtott figyelme következtében a népszavazás elbukott. A sikertelen népszavazás hatását és következményeit tekintve joggal tekinthető a 21. századi magyarság „újabb lelki Trianonjának”.

A 2010-ben Orbán Viktor vezetésével megalakult második Orbán-kormány új alapokra helyezte a magyar nemzetpolitikát. Az áttörés tehát tíz éve, a Magyarországra kényszerített trianoni béke kilencvenedik évfordulóján következett be, amikor a kabinet június negyedikét a Nemzeti Összetartozás Napjává nyilvánította, s ettől az évtől kezdve lehetővé vált a határon túli honfitársainak megszerezni a magyar állampolgárságot.

A trianoni béke következményeinek évszázados tapasztalatait számba véve megállapítható, hogy a mindenkori magyar kormánynak a Kárpát-medencei magyar közösségekért való felelősségvállalása nélkül nem lehet sikeres nemzetpolitikáról beszélni. Erre pedig jó például szolgálnak az elmúlt tíz év nemzetpolitikai és szomszédságpolitikai törekvései, amelyek keretében a magyar kormány igyekezett a trianoni béke fájdalmai mellett a nemzeti összetartozás érzésének fontosságára és szükségességére is ráirányítani a figyelmet.

MIKLÓS PÉTER

*És nem lehet feledni, nem, soha
A bölcsőket és sírokat nekünk,
Magyar bölcsőket, magyar sírokat,
Dicsőség és gyász örök fészkeit.
Mert ki feledné, hogy Verecke útján
Jött e hazába a honfoglaló nép,
És ki feledné, hogy erdélyi síkon
Tűnt a dicsőség nem múló egébe
Az ifjú és szabad Petőfi Sándor!
Ő egymaga a diadalmas élet,
Út és igazság csillaga nekünk,
Ha őt fogod követni gyászban, árnyban,
Balsorsban és kétségben, ó, magyar,
A pokol kapuin is győzni fogsz,
S a földön föltalálod már a mennyet!
S tudnád feledni a szelíd Szalontát, hol
Arany Jánost ringatá a dajka?
Mernéd feledni a kincses Kolozsvárt,*

*Hol Corvin Mátyást ringatá a bölcső,
Bírnád feledni Kassa szent halottját
S lehet feledni az aradi őskert
Tizenhárom magasztos álmódóját,
Kik mind, mind várnak egy föltámadásra
Trianon gyászos napján, magyarok,
Testvéreim, ti szerencsétlen, átkos,
Rossz csillagok alatt virrasztva járók,
Ó, nézzetek egymás szemébe nyíltan
S őszintén, s a nagy, nagy sír fölött
Ma fogjatok kezét, s esküdjétek
Némán, csupán a szív veréseivel
S a jövőndő hitével egy nagy esküt,
Mely az örök életre kötelez,
A munkát és a küzdelem hirdeti,
És elvisz a boldog föltámadásra.
Nem kell beszélni róla sohasem
De mindig, mindig gondoljunk reá!*

Egyházmegyénk emlékeztét is őrzi a Csongrád-Csanád név

Kereszténység és történelem a megyenevekben

Ez év június 4-től Csongrád megye elnevezése hivatalosan Csongrád-Csanád megye. Az új megyenév nemcsak az egykori, a trianoni békediktátum következtében megcsonkított és a kommunista diktatúra által megszüntetett Csanád vármegye, de a csanádi püspökség emlékeztét is megjeleníti.

Csongrád-Csanád megye 1950 óta működik a jelenlegi közigazgatási határai között. 1950-ben ugyanis a kommunista diktatúra kiépítésének egyik utolsó fázisaként Rákosi Mátyás és pártállama fölszámolta a hagyományos magyar önkormányzatiságot és annak történelmi szerveit (köztük a vármegyerendszert), s helyette a szovjet mintájú tanácsrendszert vezette be. Ekkor alakították ki azt a Csongrád megyét, amelyhez akkor Csanád vármegye területének mintegy felét is hozzácsatolták.

A mai Csongrád-Csanád megye területe három egykori történelmi vármegyei entitásból áll: a tizenegyedik században Szent István által alapított Csongrád vármegye és Csanád vármegye, valamint a tizenharmadik században szerveződött Torontál vármegye területének kisebb-nagyobb része terül el megyénk határai között. Ezen megyék, mint közigazgatási egységek a török megszállás időszakában elenyésztek, s csak a tizennyolcadik században – már a Habsburg-adminisztráció idején – szervezték őket újjá. Csongrád vármegye 1723-ban, Csanád 1730-ban, Torontál 1779-ben tartotta meg az újjáalakulást követő első közgyűlését.

A történelmi Csanád vármegye címerében őríz Szent Gellért püspökünk emlékét

A polgári korszak közigazgatási és vármegyei rendszerének szabályozása után Csongrád vármegye székhelye Szentes, Csanád vármegye központja Makó, Torontál vármegye székvárosa Nagybecskerek volt.

Csongrád-Csanád megye nagyobb része az egykori Csongrád vármegye területét foglalja magában, Szeged és Hódmezővásárhely kivételével, hiszen a megyei jogú városok nem számítanak a megye területéhez. A megye délkeleti egysége pedig az egykori Csanád vármegye két délnyugati járása volt korábban (két másik járása Békés megye része lett 1950-ben).

Csanád vármegye területét a trianoni békediktátum befolyásolta (ahogy

egyébként Csongrádét is, amelynek Horgos települése a délszláv államhoz került), hiszen 1923-ban a Trianon által Magyarországtól elszakított Arad és Torontál vármegye egy-egy kisebb, hazánk területén maradt sávját hozzácsatolták, ezzel létrehozva Csanád-Arad-Torontál közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyét. 1945-ben azonban nevét megváltoztatták, s Csanád vármegye lett. A baloldali Nemzeti Parasztpárt színeiben politizáló, valójában titkos kommunista Erdei Ferenc belügyminiszter ugyanis rendeletben szüntette meg a „közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegye” elnevezést, mivel azt „revizionistának” minősítette.

A megye csanádi részén élők – elsősorban Makón és környékén – ma is igyekeznek őrizzeni csanádi identitásukat. Településnevek – Csanádalbertitől Magyarcsanádon át Csanádpalotáig – éppúgy igazolják ezt, mint az, hogy Makó egyik központi tere a megyealapító Csanád vezér nevét viseli. Ezen kívül a térség elnevezésébe június 4-től bekerült a szeged-csanádi püspökség neve. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül ugyanis, hogy egyházmegyénk – mint a plébániák és az esperesi kerületek révén területi alapon szerveződő intézményrendszer – fontos régiószervező erő volt az elmúlt ezer évben.

A valamikori Torontál vármegyenek mindössze egy kis sávja – a Marostól délre az országhatárig, Tiszaszigettől Kiszomborig terjedő része – van a mai Csongrád-Csanád megyében. Az óriási méretű Torontál vármegye – amelynek területe Újszegedtől Belgrádig ért – 10 042 négyzetkilométernyi területéből mindössze kilenc település, 230 négyzetkilométernyi területtel maradt Trianon után Magyarországon – a mai Csongrád megyében. Ez az egykori Torontál vármegyenek mindössze 2,3 százaléka.

M. P.

Egyházmegyénk egykori püspökei Csanád megye élén

A közösség szolgálatában

A trianoni békediktátum századik évfordulójának napján régiónk elnevezése megváltozott, hiszen Csongrád megye neve június 4-étől hivatalosan Csongrád-Csanád megye. Az egykori Csanád vármegye neve került be ismét a magyar közigazgatás rendszerébe, s ezzel a helyi és országos történeti emlékezetbe. A Szent István által 1030-ban alapított csanádi püspökség és Csanád vármegye neve így az itt élők mindennapjainak részévé vált – ezer év távlatából is.

A vármegye és a püspökség a török megszállás éveiben megsemmisült, s közös központjuk, Csanád városa is elpusztult a tizenhatodik század közepén. Az 1600-as évek végén a terület ismét magyar – pontosabban akkor már Habsburg – uralom alá került, s az uralkodók 1699 és 1777 között a csanádi püspököket nevezték ki főispánként a vármegye élére.

Az akkori igazgatási rendszerben a vármegyét vezető főispánt a király nevezte ki, míg a megyei nemesség választotta meg a közigazgatási egység tisztikarát, amelynek élén az alispán állt. Ez utóbbi poszton abban az időben Návay György és Marczibányi

Stanislavich Miklós

Az ezeréves történelmi Magyarországon a katolikus egyházi vezetők gyakran viseltek világi – leggyakrabban közigazgatási – tisztséget, s a főpapok egy személyben voltak spirituális és állami vezetők is. Nem volt ez alól kivétel egyházmegyénk sem, amelynek püspökei a tizennegyedik században a csanádi főispáni méltóságot is betöltötték.

Lőrinc szolgált a leghosszabb ideig: segítve a püspökfőispán munkáját, aki legtöbbször nem is tartózkodott a megye területén, sőt a püspöknek a megyegyűlésen való személyes megjelenésére is csaknem három évtizedet kellett várni. Az uralkodó és az állam képviselőjének a püspökre bízását az indokolta, hogy a főpapok méltóságuknál fogva politikai szereplők voltak, az országgyűlés felső táblájának tagjaként bejárásuk volt a királyi udvarba és kancelláriára.

Az 1700-as években Dolny István, Nádasdy László, Falkenstein Béla, Stanislavich Miklós és Engl Antal csanádi püspökök álltak Csanád vármegye élén. Nem volt könnyű feladatuk, hiszen a terület elnéptelenedett – eleinte Makó mellett csak Nagylak, Battonya és Tornya volt a lakott hely –, s a vármegyei nemesség is csak az 1720-as években jelent meg. A megyei közigazgatás megszervezésének több évtizedes folyamatában az infrastrukturális kérdések megoldása – például megyeháza építése, rendfenntartó és adóbehajtó szervek létrehozása – mellett a Mária Terézia korabeli modernizációig (megyei orvosi, seborvosi, mérnöki, tanfelügyelői állás és hivatal szervezése) mindent a csanádi püspököknek kellett felügyelniük.

A csanádi püspök-főispánok munkásságából kiemelkedik Stanislavich Miklós, 1739 és 1750 között szolgáló csanádi főpásztor tevékenysége, aki nemcsak a püspöki uradalma központjaként számon tartott és főpapi

Falkenstein Béla

birtokának számító Makó városiasodásáért tett sokat, de megszervezte a megyei tisztikart, s temesvári (ahol a püspöki székhelye volt), bécsi (ahol az udvarnak, mint valóságos belső titkos tanácsos gyakori vendége volt) és pozsonyi (amely akkoriban az ország fővárosa és az országgyűlések helyszíne volt) elfoglaltságai mellett több megyegyűlésen is részt vett személyesen.

Láthatjuk tehát, hogy egyházmegyénk vezetői sokat tettek az egykori Csanád vármegye újjászervezéséért. S ezért Csongrád-Csanád megye neve nemcsak a valaha volt vármegyének, de az annak élén álló és azt főispánként irányító csanádi püspököknek is őrzi az emlékét.

—M—

Újra Anonymus!

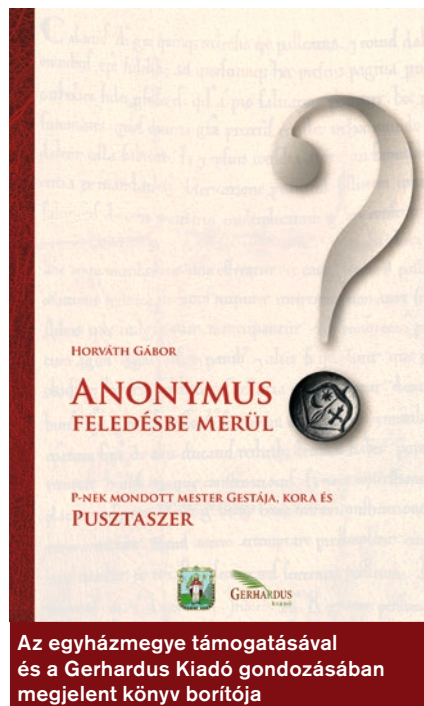
Az Anonymus feledésbe merül? P-nek mondott mester Gestája, kora és Pusztaszer címmel az egyházmegye támogatásával, a Gerhardus Kiadó gondozásában, Kiss-Rigó László püspök előszavával, Jankovics Marcell grafikus, Prokopp Mária művészettörténész és Szörényi László irodalomtörténész professzor ajánlásával idén márciusban megjelent könyv szerzője azokra a kérdésekre keresi a választ, hogy miről szól a Gesta Hungarorum, és ki volt annak szerzője.

Ezek a kérdések, noha már évszázadok óta foglalkoztatják a magyar tudományos köröket, ma is nyitottak, ugyanis nem sikerült eljutnunk odáig, hogy ki lehessen jelenti: Anonymus már nem névtelen. A próbálkozások ellenére Anonymus arcát a csuklya továbbra is eltakarta. Nem túlzás, ha azt mondjuk, ez a kérdéskör hungaricummá vált.

Könyvem borítóján egy kérdőjel látható. Miközben kerestem a megfelelő címet, több dolog jutott eszembe. Kell-e foglalkozni azzal a kérdéssel, hogy ki ez a titokzatos személy? Megoldható a rejtély? Ha már biztosan állíthatjuk, tudjuk ki volt Anonymus, változik-e ezzel valami? El tudjuk-e felejtetni azt a nevet, melyet évszázadok óta vele kapcsolatban megszoktunk?

A Gesta kezdő P [*dictus magister*] betűjét korábban a latin *prae* prepozíciónak vélték, vagyis *praedictus magister*ről, *fentemlített mesterről* beszéltek. Az 1920-as évek óta úgy gondolták, hogy a P egy keresztnevet – Péter, Pál vagy Pósa – rövidít. Kutatásaim során arra a megállapításra jutottam, hogy a P szigla a *dictus* – mondott – szóval egy megszólítás, a szerző egykori titulására való utalás, vagyis a *dictus* nem a *magister*re, hanem a P-re vonatkozik, tehát P-nek mondott mesterről lehet szó.

A teológus *magister* egykor III. Béla király udvarában kancellár, majd

püspök volt. A párizsi *Saint-Victor* kanonokrendi apátság egykori növényeként azzal a történelemszemlélettel rendelkezett, amely a tipológiára épült. Az olvasás kulcsa a kolosszei levél mondata: *Ő tett minket alkalmassá arra, hogy az Újszövetség szolgálói legyünk, nem a betűé, hanem a Léleké: mert a betű öl, a Lélek pedig él.* (2Kor 3,6)

Eszerint a történelem első korszaka a *törvény előtti*, Ádám-tól Mózesig, a második korszak, a *törvény alatti*, Mózes-től Krisztusig, és a harmadik korszak, a *kegyelem alatti*,

Krisztustól az ő második eljöveteleig, a Parúziáig tart. Azt láthatjuk tehát, hogy Ábrahám Attilának, Mózes Álmosnak, Józsué Árpádnak, Dávid pedig Szent István királynak ószövetségi előképe. A Gestában a második korszak van részletesen bemutatva: a kezdetektől a vérszerződésig röviden, majd a második korszak, a vérszerződéstől Szent Istvánig. Ő volt az, aki a kegyelem királyságát megnyitotta a magyarság számára azzal, hogy az országot a kereszténységre vezette. A Gesta II. András király jeruzsálemi fegyveres zarándoklatát megelőzően, 1217 előtt íródott.

Sokáig azt is nehéz volt elfogadnom, hogy hipotézis fogalmazódott meg bennem. A kutatás 2008-ban akkor kezdődött el, amikor megkaptam az első megerősítést, melyet Koszta László történésznek, az öt éve elhunyt egykori tanáromnak köszönhetek. A mű szellemi hátterének, III. Ince pápa teológiájának meghatározásában Giulio Cipollone trinitárius szerzetes, a római Pápai Gergely Egyetem – a *Gregoriana* – középkorász professzorának, egykori tanáromnak tartozom köszönettel.

Úgy gondolom, hogy a megválaszolhatatlannak tűnő kérdésekkel is foglalkoznunk kell, mert nem tudhatjuk, mikor jön el az a pillanat, amikor új lehetőségek nyílnak meg előttünk, és így közelebb kerülhetünk a történelem lényegéhez, magához az igazság megismeréséhez. A gyökereiről megfeledkező modern világban különösen nagy szükségünk van minden olyan alkotásra a múltból, amely a hiteles keresztény és a helyes nemzeti identitást képes előmozdítani és erősíteni bennünk. A Gesta egy ilyen mű. Ahhoz, hogy jól értsük, józanságra van szükség! Én is azt szeretném kérni, amit Szörényi professzor úr javasolt: *Olvassuk el tehát a könyvet és nézzünk mélyen a csuklya alá, szereztem az író vissza fog mosolyogni.*

HORVÁTH GÁBOR

„Isten hatalma és jósága mindannyiunk számára láthatóvá vált II. János Pálban”

Az alábbiakban Szent II. János Pál pápa születésének századik évfordulója alkalmából XVI. Benedek emeritus pápa leveléből idézünk, ezúton is tisztelegve a katolikus egyházfő emléke előtt.

II. János Pál pápa száz évvel ezelőtt, 1920. május 18-án született a lengyel kisvárosban, Wadowicében... Nagyon korán elvesztette édesanyját és testvérét, végül pedig édesapját is, akiktől mély és hűséges istenhitet örökölt. A fiatal Karol különösen az irodalom és a színház vonzotta. A középiskolai záróvizsga elvégzése után ezeket tanulmányozta... 1942 őszén döntött úgy, hogy belép a krakkói szemináriumba, és mivel a régi tankönyvekből a teológia tanulmányozását már jóval előbb elkezdte, így 1946. november 1-jén pappá is szentelheték. Természetesen Karol a teológiát nemcsak könyvekből, hanem saját maga és országa nehéz helyzetben szerzett tapasztalatain keresztül is tanulmányozta. Ez bizonyos mértékben jellemezte egész életét és munkáját. Tanulmányozta a könyveket, de az általuk feltett kérdések valósággá is váltak számára, amelyet mélyen megtapasztalt és átélt. Fiatal püspökként – 1958 óta segédpüspökként, majd 1964-től krakkói érsekként – a II. vatikáni zsinat vált egész életének és munkájának iskolájává...

Amikor Wojtyła bíborost 1978. október 16-án megválasztották Szent Péter utódjának, az egyház drámai helyzetben volt. A zsinat tanácskozásait sokan magának a hitnek a vitájaként mutatták be, azt sugallva, hogy a zsinat elvesztette tévedhetetlen és rendíthetetlen jellegét... Mindazonáltal II. János Pál az első pillanattól kezdve új lelkesedést váltott ki Krisztus és egyháza iránt. Pápai beiktatásakor mondott prédikációjának szavai a következők voltak: „*Ne féljete! Tárjátok ki a kapukat Krisztus előtt!*” Ez a felhívás, ez a hang jellemezte egész pápaságát, és az egyház felszabadító helyreállítójává tette őt...

A pápa 104 lelkipásztori útja során szerte a világon hirdette az evangéliumot, az öröm üzenetét, elmagyarázva, hogy mit kell tennünk Krisztusért, és hogy megvédjük a jót. Tizennégy enciklikájában átfogóan, ugyanakkor emberi módon mutatta be az egyház hitét és tanítását. Ezzel pedig elkerülhetetlenül ellenállást váltott ki a nyugati egyházban, amelyet hatalmába kerített a kétség és a bizonytalanság. Ma fontosnak tűnik meghatározni azt az igazi közép-pontot, amelynek szempontjából elolvashatjuk a külön-

féle szövegekben szereplő üzenetet... II. János Pál pápa az általa alapított Isteni Irgalmasság ünnepén halt meg... Ez megvilágította halálának óráját: Isten irgalmának fénye megnyugtató üzenetként jelent meg halála felett. Az *Emlékezet és azonosság* című utolsó könyvében (...) a pápa ismét összefoglalta az Isteni Irgalom üzenetét. Rámutatott arra, hogy Faustina nővér ugyan meghalt a második világháború szörnyűségei előtt, de már megmutatta az Úr válaszát, amelyet Ő erre az örült küzdelemre adni akart. Olyan volt, mintha Krisztus Faustinán keresztül akarta volna mondani: „A gonosz nem fogja megkapni a végső győzelmet.

A húsvét titka megerősíti, hogy a jó végül győzedelmeskedik, hogy az élet diadalmaskodik a halál felett, és hogy a szeretet legyőzi a gyűlöletet”.

A pápa egész életében arra törekedett, hogy a keresztény hit objektív központját, az üdvösség tárgyát szubjektíven elérhetővé tegye, és segítsen másoknak, hogy az a sajátjukká váljon.

A feltámadt Krisztuson keresztül Isten kegyelme mindenkié lett. Noha a keresztény lét e központját csak a hit adhatja nekünk, filozófiai szempontból is jelentős, mert ha Isten kegyelme nem lenne tény, akkor egy olyan világban kellene keresnünk az utat, ahol a jó végső hatalma a gonosz ellen nem felismerhető. Végül, ezen objektív történelmi jelentőségen túl mindenki számára nélkülözhetetlen tudni, hogy Isten kegyelme erősebb, mint a mi gyengeségünk. Ezen a ponton megtalálható II. János Pál és Ferenc pápa üzenetének belső egysége és alapvető szándéka is: II. János Pál nem erkölcsi rigorista, ahogy néhányan ábrázolni akarták őt. Az Isteni Irgalom középpontba állításával lehetőséget adott ugyanis nekünk, hogy elfogadjuk az ember iránti erkölcsi követelményeket még akkor is, ha soha nem tudjuk teljes mértékben teljesíteni azokat. Erkölcsi erőfeszítéseinket pedig az Isteni Irgalom fényében tesszük, amely erőnek bizonyul, és begyógyítja gyengeségeinket...

Isten hatalma és jósága mindannyiunk számára láthatóvá vált II. János Pálban. Most, amikor az egyház ismét a gonosz elnyomásától szenved, ő a remény és a bizalom jele számunkra.

Kedves Szent II. János Pál pápa, könyörögj érettünk!

XVI. BENEDEK / EMERITUS PÁPA

A szent pápa vigyázó szeme a szegedi dómban is figyel ránk

Egy évvel elhalasztják az eucharisztikus kongresszust

Április 23-án jelentette be a Vatikán, hogy Ferenc pápa a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus Pápai Bizottságával, valamint a katolikus világesemény szervezőivel egyeztetve – tekintettel az egészségügyi válsághelyzetre és annak következményeire – egy évvel elhalasztja a 2020 szeptemberére tervezett budapesti 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust (NEK). A katolikus világeseményt 2021. szeptember 5–12. között rendezik Budapesten.

Néhány kivétellel visszaállt a szentmisék rendje

A szegedi székesegyházban a szentmisék rendje – a járványügyi szabályok szigorú betartásával – visszaállt a megszokottra azzal a kivétellel, hogy hétköznapokon a reggeli szentmise, illetve vasárnap a fél 9-es szentmise elmarad. A dóm naponta reggel 7–19 óra között van nyitva. A fennálló járványveszélyre való tekintettel gyóntatás továbbra sincs a templomban. Aki szeretné elvégezni gyónását, annak egyénileg egyeztetett időpontban, külön teremben, két méter távolság megtartásával, nagy légterű helyiségben lehetősége van rá. Szájmaszk használata ez alkalommal is kötelező.

Újra nyitva a Szegedi Dóm Látogatóközpont

Május 26-án ismét megnyitotta kapuit a Szegedi Dóm Látogatóközpont. Az érdeklődők biztonsága érdekében az intézményben az orrot és szájat eltakaró maszk és a kihelyezett kézfertőtlenítő használata kötelező. A pénztárnál és az Art Shop területén a személyzetten kívül egyszerre csak egy vendég tartózkodhat. Átmenetileg csak kártyás fizetésre van lehetőség. Az érintőképernyős terminálok ideiglenesen nem használhatók. A látogatható toronyban és az urnatemetőben egyszerre maximum öt fő tartózkodhat, megtartva a másfél méteres

távolságot. A látogatóközpont délután 13–13:30 óra között fertőtlenítés, szellőztetés miatt zárva tart. A Szegedi Dóm Látogatóközpont naponta 9–17 óráig várja az érdeklődőket; a létesítmény hétfőnként zárva tart.

Várja az érdeklődőket a szegedi Katolikus Ház

A koronavírus-járványt követő enyhítő intézkedéseknek köszönhetően június 2-ától ismét programokkal, rendezvényekkel, képzésekkel és sokszínű szolgáltatással várja az érdeklődőket a Katolikus Ház (Dugonics tér 12.). A közösségi ház munkatársai tovább folytatják szemüveg-gyűjtő akciójukat, mellyel a Kongóban élő látássérülteket szeretnék segíteni. Június 30-ig hétköznapokon 9–16 óráig várják a használt, de jó állapotban lévő szemüvegeket és szemüvegkereteket. Az adományokat a budapesti Sasszem Klinika (Bécsi út 183.) juttatja el a közép-afrikai ország rászorultjainak.

Babacsomagokat adott a Karitás a határontúli családoknak

A Katolikus Karitás a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából, a trianoni békediktátum 100. évfordulóján babacsomagot ajándékozott Kárpátalján, Erdélyben és a Délvidéken. A babaápolási szerekkel, például pelenkával és csecsemőruhával a Karitás az idén született és születendő gyermekek szüleinek kívánt segítséget nyújtani a születést követő hónapokban. A délvidéki Muzslyán a babacsomagokat *Écsy Gábor*, a Katolikus Karitás országos igazgatója és *Grejsa István*, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztos adta át.

Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíj pályázat

Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíj pályázatot hirdet hallgatói részére a 2020/2021-es tanévre a Gál Ferenc

Főiskola. Az ösztöndíjra az intézmény azon, államilag támogatott (ösztöndíjas vagy részösztöndíjas), illetve költségterítéses (önköltséges), teljes idejű (nappali tagozatos) alapképzésben, mesterképzésben, illetve osztatlan képzésben részt vevő hallgatói pályázhatnak, akik jelenlegi vagy korábbi tanulmányaik során legalább két félévre bejelentkeztek és legalább 55 kreditet szereztek. Az ösztöndíj egy teljes tanévre, azaz 10 hónapra szól, összege az Nftv. 114/D § (1) bekezdés c) pontja alapján jelenleg 40 000 Ft havonta. A Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíj pályázat kizárólag a Gál Ferenc Főiskola honlapján (gff-szeged.hu/hirek-aktualitasok/hirek/nfo_palyazat_2020) elérhető úrlapon adható be! A beérkezés határideje: július 6. Pályázati úrlap a Kari Tanulmányi Osztályon is igényelhető.

Műanyagkupak-gyűjtés

Csatlakozva a GEMMA Központ kezdeményezéséhez kupakgyűjtést szervez a Katolikus Ifjúsági Alapítvány. A június 30-ig tartó akció során a műanyag kupakokat a Millenniumi Kávéház pinchelyiségébe (Dugonics tér 12.) várják, vasárnap kivételével, naponta 16–24 óráig. Az adományokat az alapítvány önkéntesei adják majd át a fejlesztő intézmény vezetőségének.

Felújítják a gyulai Szent József-templomot

Fürdővárosi látogatásán *Soltész Miklós*, az egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár jelentette be, hogy a kormány a jövőben részt vállal a németvárosi településrészen található Szent József-templom felújításában. A közel negyven méter magas és több mint negyven méter hosszú templomot, melynek egyes részei mára megértek a korszerűsítésre *Nuszbeek József* gyulai építész saját tervei alapján építette 1863–1866 között klasszicista stílusban, barokk és romantikus jegyekkel. Az épület különlegessége, hogy a sokáig önálló városként működő Németgyula központjában, a mai Apor Vilmos téren áll.

Szeretettel várunk mindenkit!

Azokat is,
akik csak egy kávéra
térnek be hozzánk,
és azokat is,
akik a konyhánk által
készített ételeinkből
szeretnének fogyasztani.
Rendezvények
lebonyolítását is vállaljuk
akár 300 főig.

Katedrális Étterem és Kávézó
különleges helyen, a szegedi dóm
látogatóközpontjának szomszédságában,
a dóm altemplomának bejáratánál található.

Nyitva tartás: hétfő–vasárnap, 10:00–22:00

6720 Szeged, Dóm tér 16. > Telefon: +36 20 360 1144
Email: etterem@katedralisetterem.hu > www.katedralisetterem.hu

A szegedi Trianon kapu

A trianoni kapu a szegedi Dóm téri épületegyüttes déli homlokzatának emlékműve. Az árkádsor nyugati oldalát lezáró kovácsoltvas díszkaput minden június 4-én, a trianoni békeszerződés aláírásának napján zárva tartják. A kaput *Rerrich Béla*, a Dóm téri épületegyüttes megálmodója tudatosan tervezte központi helyre. A mai Aradi vértanúk tere felől nézve ma már nem egyértelmű központi elhelyezkedése, de 1930-as átadásakor még itt futottak össze a környékbeli gyalogos utak. A kaput *Glattfelder Béla*, Temesvárról Szegedre száműzött püspök címere díszíti. Becsukott állapotában elsőként kirajzolódik egy „T” betű, amely szimbolikusan utal Trianonra. A kapu rácsozatán a kereszteződések 156-szor ismétlődnek meg. Minden kereszteződés egy szeget, minden szeg egy napot jelent. Pontosan annyit, amennyi az év első napjától a békeszerződés aláírásáig eltelt. A tudatosan szerkesztett mérnöki alkotás tehát allegorikusan a trianoni békeszerződés napját rejt magában. A Trianon kapu szimbolikája a Dömötör torony bejáratát képező *Élet kapujával* teljesedik ki. Ameddig a Trianon kapu a bezártság, a fájdalom és az igazságtalanság szimbóluma, addig az Élet kapuja, amely egy keresztelőkápolnába vezet, a keresztség szentsége által a születés, a kezdet, a kőbáránnyal együtt pedig a feltámadás jelképe. A két szimbólum együttesen jeleníti meg Trianon tragédiáját és a város, az ország, a magyar nemzet újjászületését.

(Horváth Gábor: „De minden év egyik napján ... mindég zárva lesz.” Megjegyzések a szegedi Trianon kapu szimbolikájához című publikációja alapján.)